

Stand van de Uitvoering halfjaar 2026

Slim gebruik van het net biedt
steeds meer ruimte

In samenwerking met

Meer info?
netbeheernederland.nl

Inhoudsopgave

Hoofdstuk 1

Sneller Bouwen

- 6 Inleiding Sneller Bouwen
- 7 Gerealiseerde uitbreidingen hoogspanningsnetten
- 8 Gerealiseerde uitbreidingen middenspanningsnetten
- 10 Gerealiseerde uitbreidingen laagspanningsnetten

Hoofdstuk 3

Slim gebruik van het elektriciteitsnet

- 24 Beter benutten van het bestaande net
- 25 Congestiemanagement
- 29 Alternatieve transportrechten
- 31 Technieken die slim netgebruik mogelijk maken
- 32 Netdigitalisering en netinzicht

Hoofdstuk 2

Aansluitingen en wachtlijsten

- 14 Wachtlijsten
- 15 Wachtlijsten regionale netbeheerders
- 17 Wachtlijst landelijke netbeheerder
- 18 Maatschappelijke prioriteit op de wachtlijst
- 20 Kleinverbruikaansluitingen
- 22 Laadinfrastructuur voor elektrisch vervoer

Hoofdstuk 4

Begrippenlijst

- 34 Begrippen • Sneller bouwen
- 35 Begrippen • Aansluitingen en wachtlijsten
- 36 Begrippen • Slim netgebruik

Inleiding Stand van de Uitvoering halfjaar 2026

Op veel plekken is de transportcapaciteit beperkt. De gevolgen daarvan worden breder voelbaar in de maatschappij. Bedrijven moeten wachten voordat zij kunnen groeien of verduurzamen. Huishoudens en kleine bedrijven kunnen sinds 1 juli 2026 ook op een wachtlijst komen. En woningbouw kan niet meer overal vanzelfsprekend direct op het stroomnet worden aangesloten.

De cijfers over het eerste halfjaar laten zien dat er vooruitgang is op onderdelen en tegelijk is zichtbaar hoe groot de opgave nog is. Het beeld kan per regio verschillen. De vraag naar transportcapaciteit groeit verder. Uitbreiding van het stroomnet en beter benutten van de beschikbare capaciteit zijn beide nodig.

Wachtlijsten zijn in beweging, vraag naar transportvermogen groeit

Bij de regionale netbeheerders stonden op 30 juni 2026 15.498 aanvragen voor afname en 8.558 voor invoeding op de wachtlijst. Bij invoeding daalt het aantal verzoeken voor het eerst licht. Bij beide neemt het gevraagde transportvermogen toe. Dit zijn landelijke cijfers; de ontwikkeling van de wachtlijsten verschilt per regio en netbeheerder en is afhankelijk van de lokale netsituatie en lokale oplossingen om het stroomnet beter te benutten.

Wachtlijsten zijn voortdurend in beweging. Nieuwe verzoeken komen binnen, terwijl netbeheerders aanvragen honoreren en verzoeken van de wachtlijst verdwijnen.

In de eerste helft van 2026 werden voor afname 1.699 transportverzoeken gehonoreerd. Bij TenneT stonden op 30 juni 2026 205 aanvragen voor afname en 156 voor invoeding op de wachtlijst.

Sinds 1 juli komen ook kleinverbruikers op de wachtlijst. Groot- en kleinverbruikers staan daarmee op één

wachtlijst en worden volgens het prioriteringskader van de ACM behandeld. Deze aantallen zijn niet opgenomen in deze Stand van de Uitvoering, omdat de cijfers lopen tot en met 30 juni 2026.

Bouwtempo verschilt per netvlak

Netbeheerders bouwen op veel plekken tegelijk aan uitbreiding van het stroomnet. In de eerste helft van 2026 legden netbeheerders 1.061 kilometer laagspanningskabel aan, plaatsten zij 1.176 transformatorhuisjes en werden 19 buurten volledig verzwaard. Ook realiseerden netbeheerders 53.245 nieuwe en 36.479 gewijzigde kleinverbruikaansluitingen.

Op middenspanning legden netbeheerders 1.041 kilometer kabel aan. Dat is minder dan verwacht. Op hoogspanning werden in de eerste helft van het jaar 23 projecten afgerond. Vooral bij grotere projecten blijven ruimte, procedures, personeel en materiaal bepalend voor het tempo.

Slimmer netgebruik wordt steeds meer praktijk

Meer ruimte op het stroomnet ontstaat door uitbreiding en door de beschikbare capaciteit beter te benutten. Daarom staat deze Stand van de Uitvoering naast sneller bouwen nadrukkelijk in het teken van slimmer netgebruik.

Een groeiend aantal bedrijven maakt afspraken met netbeheerders om hun afname of invoeding aan te passen wanneer dat nodig is. Op 30 juni 2026 waren in heel Nederland 394 capaciteitssturingscontracten voor invoeding en 375 voor afname actief, samen goed voor ongeveer 4,4 GW gecontracteerd flexibel vermogen. Ook het aantal alternatieve transportrechten neemt toe.

De capaciteitssturingscontracten worden bovendien vaker ingezet. Dit leidt in sommige gebieden al tot ruimte, in andere gebieden is nog meer inspanning nodig. Ook laat die inzet zien dat dreigende overbelasting vaker om bijsturing vraagt.

Bouwen wat kan, beter benutten wat er is en kiezen wat moet

De cijfers over de eerste helft van 2026 laten zien dat netbeheerders zowel met uitbreiding als met slimmer netgebruik voortgang boeken. Tegelijk blijft de vraag naar transportcapaciteit groot. Bouwen en beter benutten gaan daarom hand in hand.

Verdere versnelling vraagt ook om voldoende ruimte voor energie-infrastructuur, tijdige vergunningverlening, voldoende technici en duidelijke ruimtelijke en politieke keuzes. Zo ontstaat ruimte voor woningbouw, economische ontwikkeling en verduurzaming en werken we aan een betrouwbaar en zo betaalbaar mogelijk energiesysteem.

Toelichting op het gebruik van de data

De cijfers in deze Stand van de Uitvoering geven een landelijk beeld. De ontwikkeling kan per regio en netbeheerder verschillen. Daardoor kunnen landelijke totalen afwijken van cijfers en ontwikkelingen die individuele netbeheerders in hun eigen rapportages laten zien.

Historische cijfers wijken soms af van de Stand van de Uitvoering van voorgaande publicaties. Dat komt doordat de netbeheerders door verbeterde registratie steeds beter inzicht krijgen. Om trendbreuk te voorkomen zijn sommige cijfers van eerdere jaren daarom aangepast aan de verbeterde inzichten.

De Stand van de Uitvoering is met grote zorg samengesteld. Ondanks zorgvuldige samenstelling kunnen wij geen garanties geven op de volledigheid, juistheid of actualiteit van de informatie in dit rapport. Aan de inhoud kunnen geen rechten worden ontleend.

Sneller Bouwen

Inleiding Sneller Bouwen

Bedrijven elektrificeren hun productie, steeds meer huizen krijgen een warmtepomp en het aantal elektrische auto's en zonnepanelen neemt toe. Hierdoor neemt de vraag naar transportcapaciteit op het elektriciteitsnet toe en is uitbreiding van het net noodzakelijk.

Netbeheerders bouwen daarom momenteel meer energie-infrastructuur dan ooit. Toch moet het tempo verder omhoog, tot 1.000 buurten per jaar. Dat vraagt om een andere manier van werken, met intensieve samenwerking en ruimte voor innovatie.

Nieuwe werkwijzen helpen om sneller te bouwen

Netbeheerders hebben vele innovatieve samenwerkingsverbanden opgezet om van elkaar te leren en de bouw te versnellen. Denk aan de Taskforce Elektra met aannemers en installateurs, de LV-NExT Challenge, de MS-gebiedsaanpak en de LS-buurtaanpak. Deze nieuwe werkwijzen zijn een randvoorwaarde voor de verdere versnelling van de uitbreiding van de energie-infrastructuur.

Verdere versnelling vraagt om meer technici, ruimte en samenwerking

Ook de komende jaren zijn voldoende technische vakmensen nodig. Daarom blijft investeren in instroom, behoud, opleiding en ontwikkeling van technici van groot belang. Dat is ook nodig om de vervangingsvraag als gevolg van vergrijzing op te vangen. Via het 'Aanvalsplan Techniek' werken overheid, onderwijs en bedrijfsleven samen aan het vergroten van de beschikbaarheid van technisch talent. Tegelijkertijd werken netbeheerders aan een hogere productiviteit en nieuwe werkwijzen, zodat zij het beschikbare talent zo effectief mogelijk kunnen inzetten.

Ook fysieke ruimte is cruciaal. Netbeheerders hebben ruimte nodig om de energie-infrastructuur uit te breiden. De realisatie van een nieuw hoogspanningsstation duurt ongeveer tien jaar, terwijl de bouw zelf slechts twee jaar kost. De overige tijd is nodig voor het vinden van een geschikte locatie, onderzoeken, juridische procedures en vergunningverlening.

Netbeheerders werken hard aan versnelling, maar kunnen dit niet alleen. Echte impact vraagt om een gezamenlijke aanpak van alle betrokken partijen. Er zijn ook keuzes en acties nodig van alle betrokken partijen. Energie-infrastructuur moet vanaf het begin ruimte krijgen in ruimtelijke plannen en procedures moeten sneller. De vraag daarbij moet vaker zijn: waar is bouwen wél mogelijk, in plaats van waar het onmogelijk is. Zo kan energie-infrastructuur sneller meegroeien met de vraag.

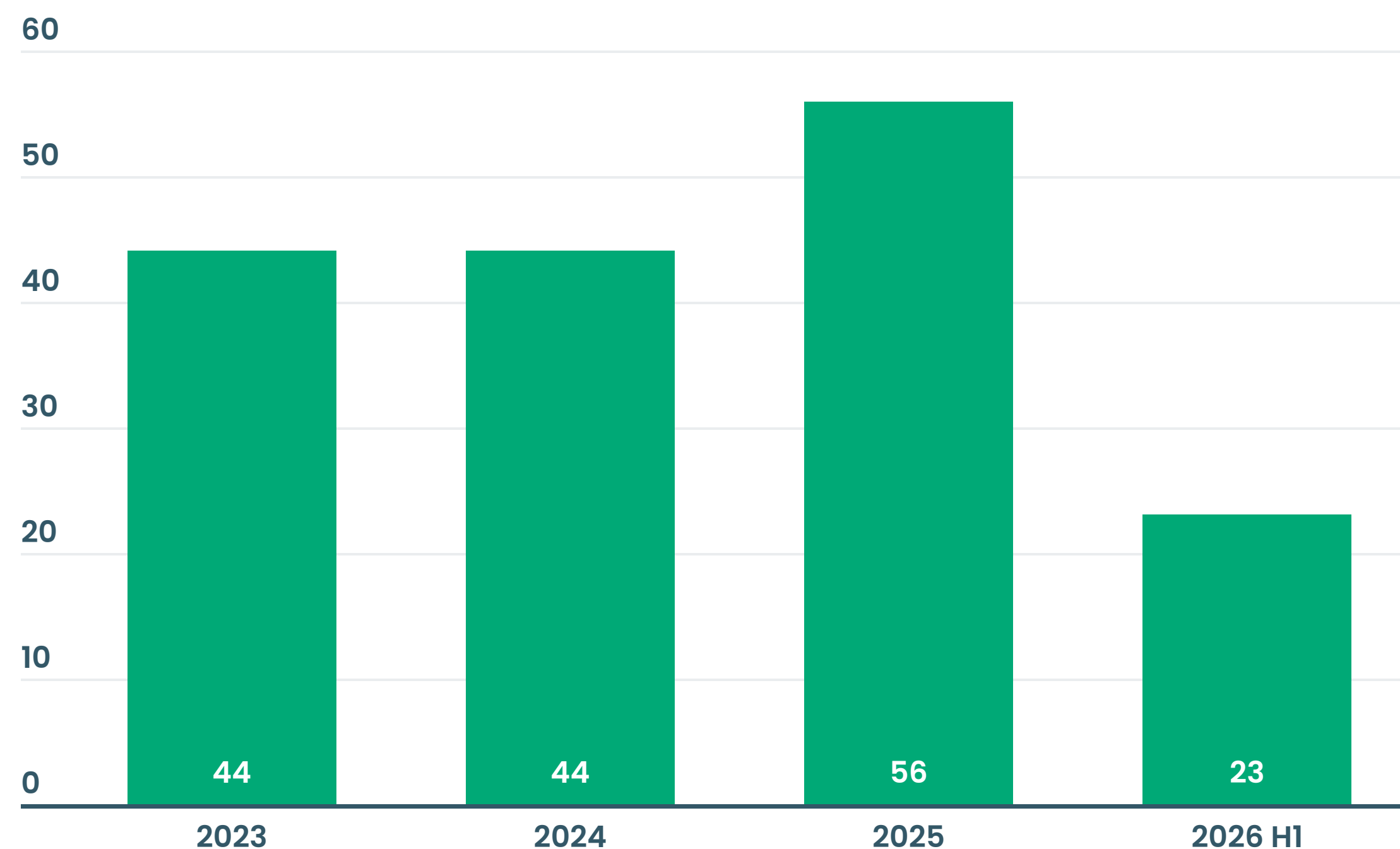
Gerealiseerde uitbreidingen hoogspanningsnetten

Het hoogspanningsnet verbindt grootschalige opwek, internationale verbindingen en regionale netten met elkaar en transporteert grote hoeveelheden elektriciteit over langere afstanden.

Uitbreiding van het hoogspanningsnet vraagt veel tijd, ruimte en capaciteit. Een nieuw station bestaat al snel vijftien voetbalvelden en de bouw heeft een gemiddelde doorlooptijd van ongeveer tien jaar. Ongeveer driekwart van de doorlooptijd wordt bepaald door vergunningprocedures en ruimtelijke inpassing. Ook afhankelijkheden tussen projecten en de beschikbaarheid van personeel en materiaal bepalen het tempo.

In de eerste helft van 2026 realiseerde de landelijke netbeheerder 23 hoogspanningsprojecten. Hoeveel projecten TenneT over heel 2026 zal opleveren, is op dit moment nog niet met zekerheid te zeggen. De realisatie van hoogspanningsprojecten verloopt namelijk niet gelijkmatig over het jaar en planningen worden gedurende het proces regelmatig geactualiseerd. Daarbij spelen factoren mee zoals de voortgang van werkzaamheden, onderlinge afhankelijkheden tussen projecten en beschikbare capaciteit.

Gerealiseerde projecten HS-netten (in aantallen)

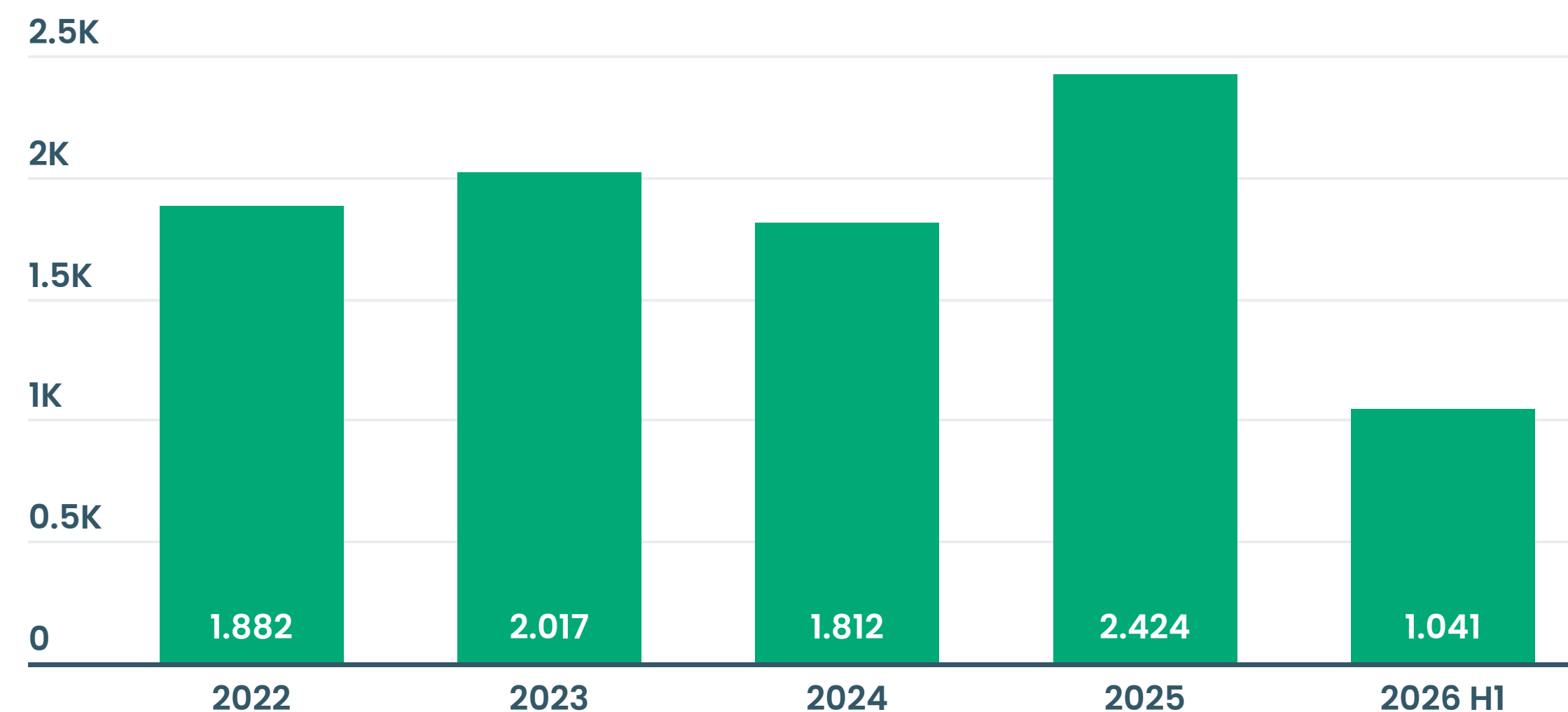
Gerealiseerde uitbreidingen middenspanningsnetten

Het middenspanningsnet vormt de schakel tussen het hoogspanningsnet en woonwijken, bedrijventerreinen en grootschalige opwek. De aanleg van kabels, stations en aansluitingen geeft inzicht wat er op het middenspanningsniveau is gerealiseerd.

In de eerste helft van 2026 legden netbeheerders 1.041 kilometer middenspanningskabel aan. Dat is minder dan de helft van de 2.424 km over heel 2025 en minder dan verwacht. Vertraging ontstaat onder meer door beperkte fysieke ruimte, complexe ruimtelijke procedures en een toenemende onderzoekslast. Hierdoor kost het meer tijd om geschikte routes voor nieuwe kabels te bepalen en aan te leggen.

Om sneller en op grotere schaal te kunnen uitbreiden, zetten regionale netbeheerders de gebiedsaanpak in. In deze aanpak voeren aannemers steeds meer werkzaamheden uit die eerst bij de netbeheerder lagen. Hierdoor kunnen zij – in een bepaald gebied – werkzaamheden beter op elkaar afstemmen en bijvoorbeeld meerdere kabels tegelijk aanleggen. De toepassing en voortgang van deze aanpak verschillen nog per gebied.

Gerealiseerde kilometers MS-kabels

De rapportage over de eerste helft van 2026 laat zien dat er weinig MS-stations bij zijn gekomen. Daar zijn twee verklaringen voor.

Ten eerste breiden netbeheerders naast het bouwen van nieuwe stations ook bestaande stations uit. Hiervoor is geen nieuwe locatie nodig en is minder extra fysieke ruimte nodig. Dat kan tijd schelen, omdat juist het vinden van locaties en het doorlopen van procedures veel tijd kosten. Deze uitbreidingen zijn niet zichtbaar in het aantal nieuwe stations*.

Ten tweede ontbreken de cijfers van Enexis over de gerealiseerde toename van MS-stations in de eerste helft van 2026**.

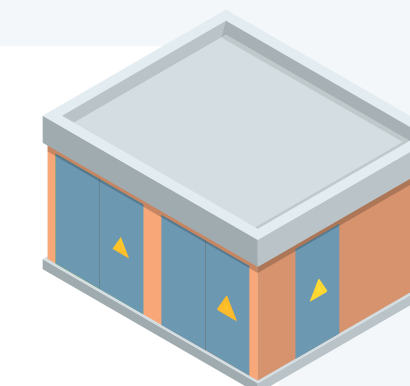
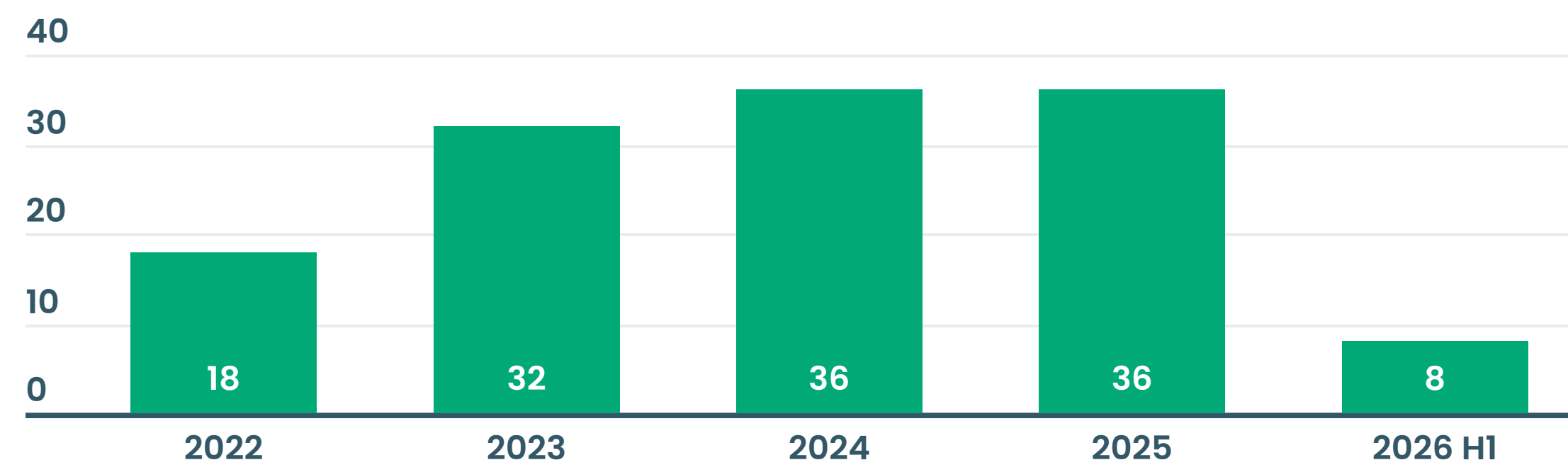
De beperkte ruimte, procedures en benodigde onderzoeken blijven belangrijke factoren in de doorlooptijd van nieuwe infrastructuur. Verdere versnelling vraagt daarom ook om voortgang in deze processtappen.

Door het gebrek aan beschikbare transportcapaciteit kunnen bedrijven niet altijd direct worden aangesloten. Daardoor realiseren netbeheerders minder nieuwe aansluitingen en staan bedrijven langer op de wachtlijst voor transportcapaciteit.

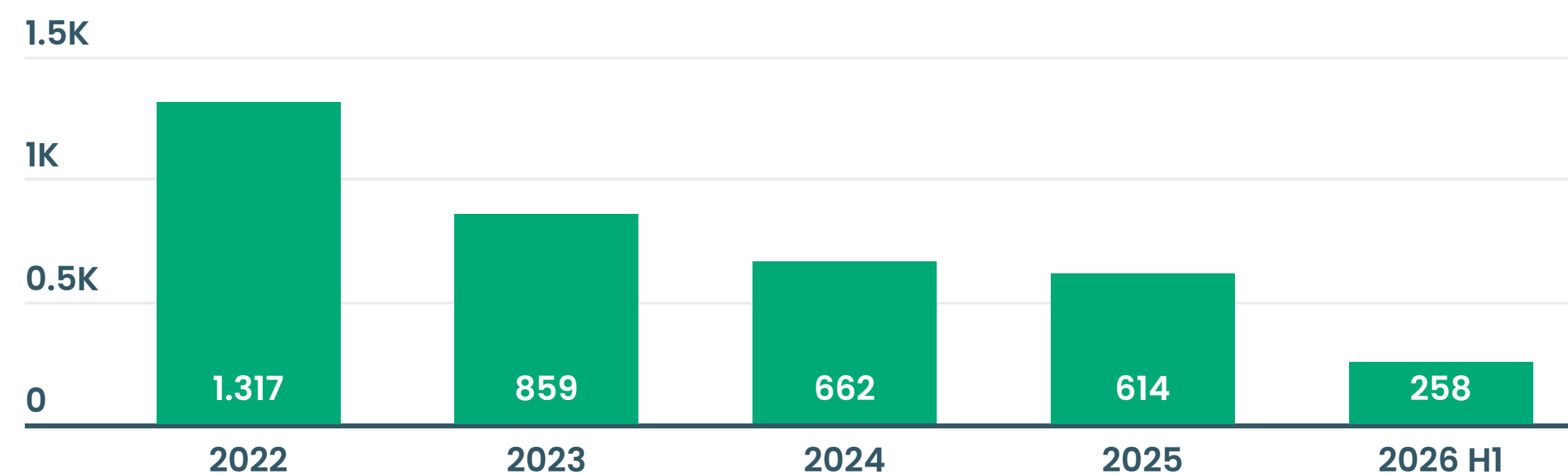
** Doordat in dit rapport geen uitbreidingen van MS-stations zijn te zien, wijken de realisatiecijfers af van de individuele halfjaarberichten van de netbeheerders.*

*** Enexis heeft in de eerste helft van 2026 een dataverbetering doorgevoerd. Daardoor wordt een deel van de MS-stations voortaan als transformatorhuisje geteld. De gerealiseerde toename van het aantal MS-stations van Enexis is hierdoor voor de eerste helft van 2026 niet beschikbaar. De feitelijke capaciteit van de betreffende stations is wel gelijk gebleven.*

Gerealiseerde MS-stations (in aantallen)

Gerealiseerde MS-aansluitingen (in aantallen)

Gerealiseerde uitbreidingen laagspanningsnetten

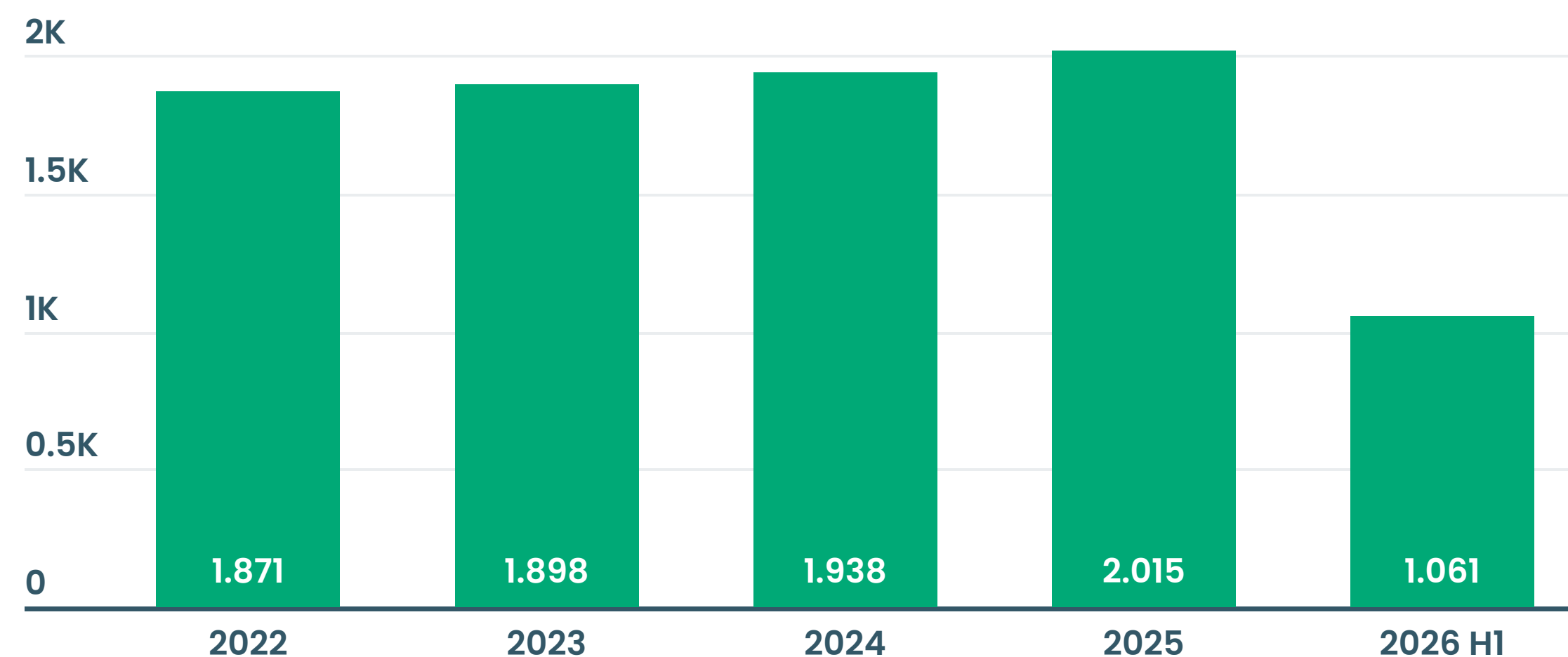
Het laagspanningsnet (≤ 1 kV) verbindt huishoudens, kleine bedrijven, publieke laadpunten en onbemande objecten zoals gemalen, GSM-masten en openbare verlichting met het elektriciteitsnet.

Netbeheerders breiden het laagspanningsnet in hoog tempo uit. In de eerste helft van 2026 legden zij 1.061 kilometer aan kabels aan en plaatsten zij 1.176 transformatorhuisjes. Dat is in beide gevallen meer dan de helft van de realisatie over heel 2025.

Eerste effecten zichtbaar, verdere opschaling nodig

Netbeheerders werken steeds meer met nieuwe werkwijzen om netverzwaring op te schalen. Een voorbeeld hiervan is de buurtaanpak waarbij buurt voor buurt het laagspanningsnet wordt verzwakt. Binnen deze buurtaanpak stemmen netbeheerders, aannemers en gemeenten werkzaamheden vooraf op elkaar af. Aannemers nemen steeds meer werkzaamheden over van de netbeheerder en kunnen het werk daardoor efficiënter organiseren en uitvoeren. Daarbij blijft veilig werken altijd vooropstaan. De eerste effecten van deze aanpak zijn zichtbaar in de realisatiecijfers.

Gerealiseerde kilometers LS-kabels

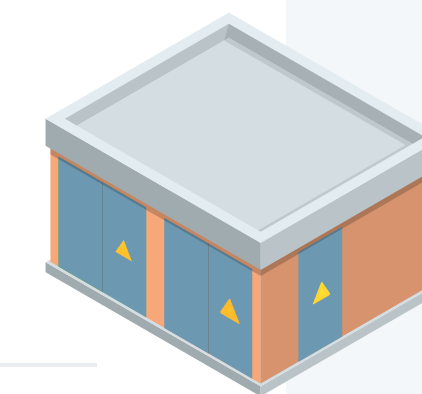
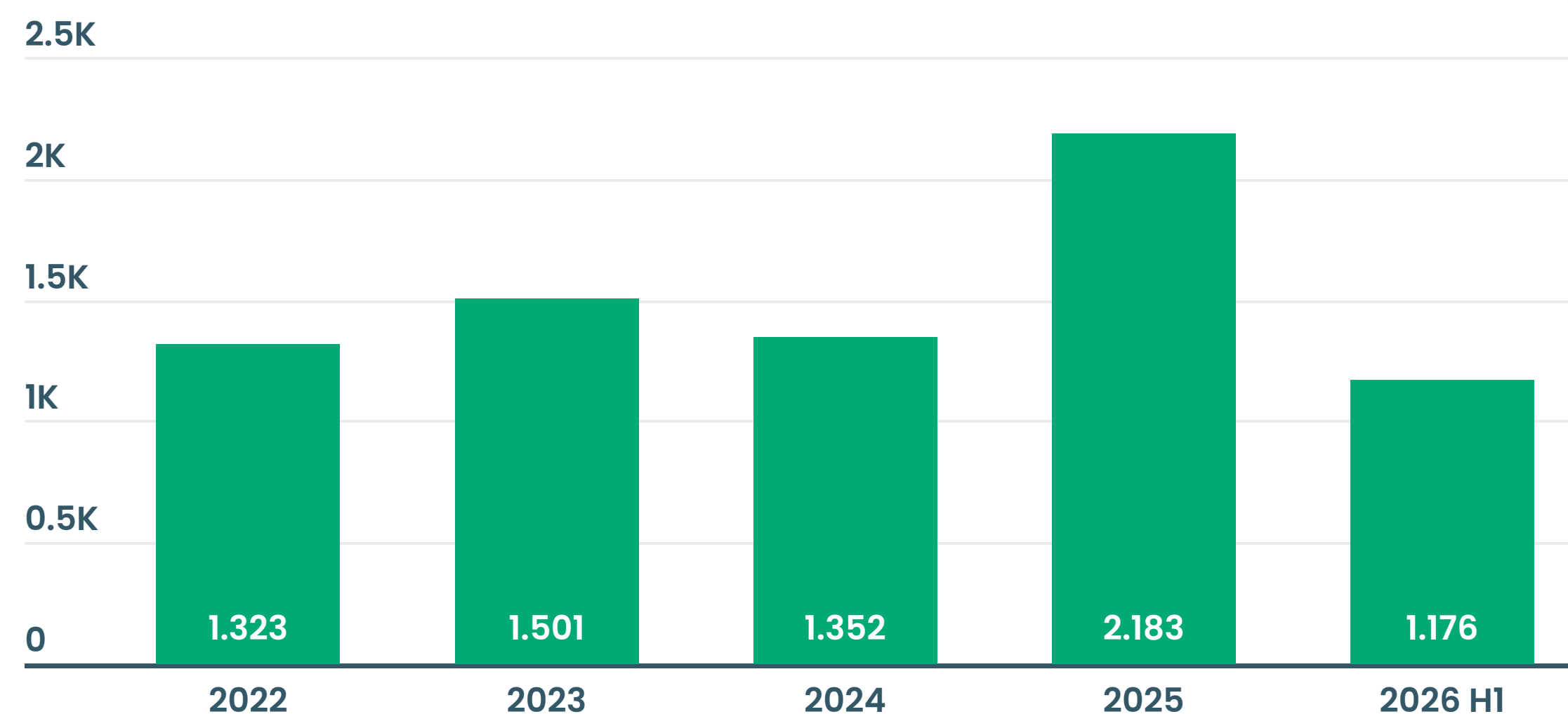

Ook nieuwe werkmethoden helpen. Op veel locaties wordt bijvoorbeeld spanningsloos gewerkt. Dat is veiliger voor monteurs en maakt het mogelijk om per dag meer kabels te leggen. Steeds vaker worden buurten tijdelijk volledig afgesloten voor verkeer. Dat geeft bewoners kortdurend meer hinder, maar zorgt ervoor dat aannemers sneller door kunnen werken. Netbeheerders en aannemers delen ervaringen om succesvolle werkwijzen ook in opvolgende buurten toe te passen.

Naast deze versnellingskansen investeren netbeheerders in digitalisering en innovatie. Zo testen zij momenteel stekkerbare kabels en tegelwippers. In 2025 startte daarnaast onder de noemer 'LV Next' een samenwerkingsproces gericht op innovatieve ideeën met de ambitie de werkzaamheden met een factor tien te kunnen versnellen.

Voor verdere versnelling blijven geschikte locaties voor transformatorhuisjes en tijdige vergunningverlening nodig. Netbeheerders werken hiervoor samen met gemeenten en andere overheden.

Gerealiseerde transformatorhuisjes (in aantallen)

Buurtaanpak: steeds meer buurten volledig verzwaard

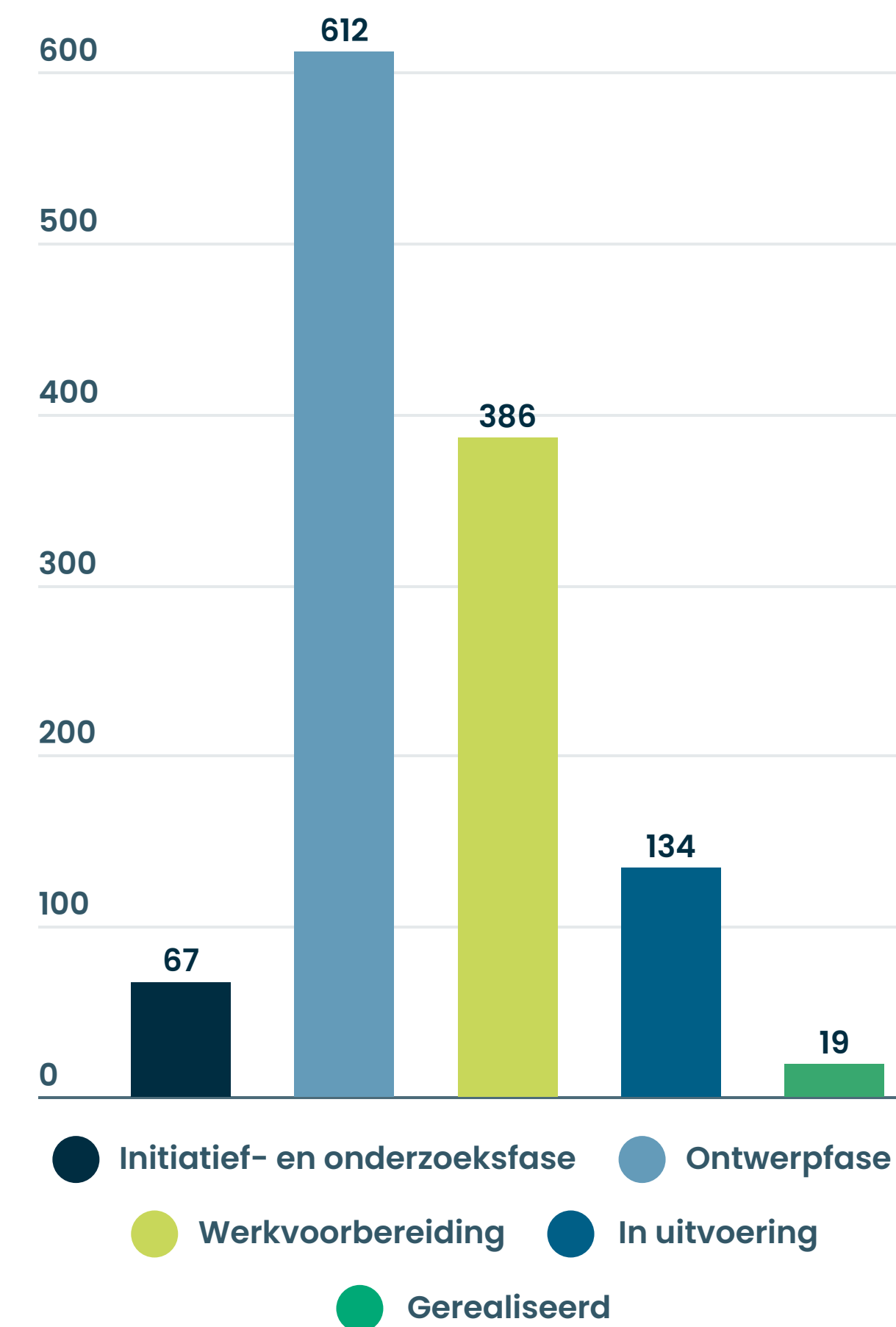
Met de buurtaanpak verzwaren netbeheerders het laagspanningsnet buurt voor buurt. Daarbij plaatsen zij extra transformatorhuisjes en breiden zij bestaande transformatorhuisjes uit. Ook leggen zij kabels zoveel mogelijk in één keer per buurt. Netbeheerders stemmen met gemeenten af over locaties, planning, vergunningen en het beperken van overlast.

In heel 2025 verzwaarden netbeheerders 20 buurten; in de eerste helft van 2026 waren dat er al 19. Ook de aanleg van laagspanningskabels en bouw van transformatorhuisjes ligt op een hoger niveau dan vorig jaar. Deze ontwikkeling is er al een aantal jaar en laat zien dat de buurtaanpak een positief effect heeft. Netbeheerders starten bovendien met de buurten waar verzwarend het meest urgent is. Dat zijn vaak ook complexe opgaven, waardoor het langer kan duren voordat een buurt volledig is verzwaard. De buurtaanpak versnelt de realisatie. Het tempo ligt echter nog onder de schaal die uiteindelijk nodig is:

netbeheerders moeten toewerken naar het verzwaren van circa 1.000 buurten per jaar. De verwachting is dat de realisatie via de buurtaanpak de komende jaren verder versnelt.

Per 30 juni 2026 werken netbeheerders in 1.199 buurten aan uitbreiding van het net, van onderzoek tot en met uitvoering. Eind 2025 waren dat er 1.298. Deze daling komt deels doordat buurten zijn afgerond. Daarnaast zijn projecten tijdelijk gepauzeerd door personeelstekort. Deze projecten zijn daarom niet in de cijfers terug te zien. Netbeheerders zetten in op het aantrekken van ervaren personeel om deze gepauzeerde processen zo snel mogelijk weer op te kunnen starten.

Buurten per fase in de buurtaanpak op 30 juni 2026 (in aantallen)

De faseringen van de netbeheerders lopen niet hetzelfde, dus de aantallen zijn geconsolideerd.

1.199 buurten van onderzoek tot uitvoering

Aansluitingen en wachttijsten

Wachtlijsten

De vraag naar transportvermogen voor bedrijven, instellingen en huishoudens blijft toenemen. Ook de vraag naar transportvermogen voor het invoeden van elektriciteit via onder andere zonnepanelen en windmolens blijft stijgen.

In gebieden waar geen transportcapaciteit beschikbaar is, worden nieuwe aanvragen op een wachtlijst geplaatst totdat uitbreiding of herverdeling van capaciteit mogelijk is. De wachttijd kan oplopen tot meerdere jaren. Wachtlijsten komen zowel voor bij de landelijke als regionale netbeheerders en zijn onderverdeeld in invoeding en afname. Wachtlijsten werken op volgorde van aanvraag, maar aanvragen met maatschappelijke prioriteit krijgen voorrang. Dit is door de ACM bepaald in het prioriteringskader.

Groeiende vraag leidt tot meer maatschappelijke onzekerheid

In veel regio's groeit het aantal aanvragen sneller dan het elektriciteitsnet kan worden uitgebreid. Daardoor lopen de wachtlijsten verder op. In de praktijk leidt dit voor grootverbruikers ertoe dat groei- en uitbreidingsplannen vertragen, verduurzamingsprojecten later worden

uitgevoerd en zij hun bedrijfsvoering moeten aanpassen vanwege een tekort aan beschikbare capaciteit. Hierdoor kunnen bedrijven omzet- en groeikansen mislopen. Ook kan onzekerheid over toekomstige transportcapaciteit investeringsbeslissingen beïnvloeden. Daarom is er behoefte aan meer inzicht in de verwachte wachttijd voor aanvragen.

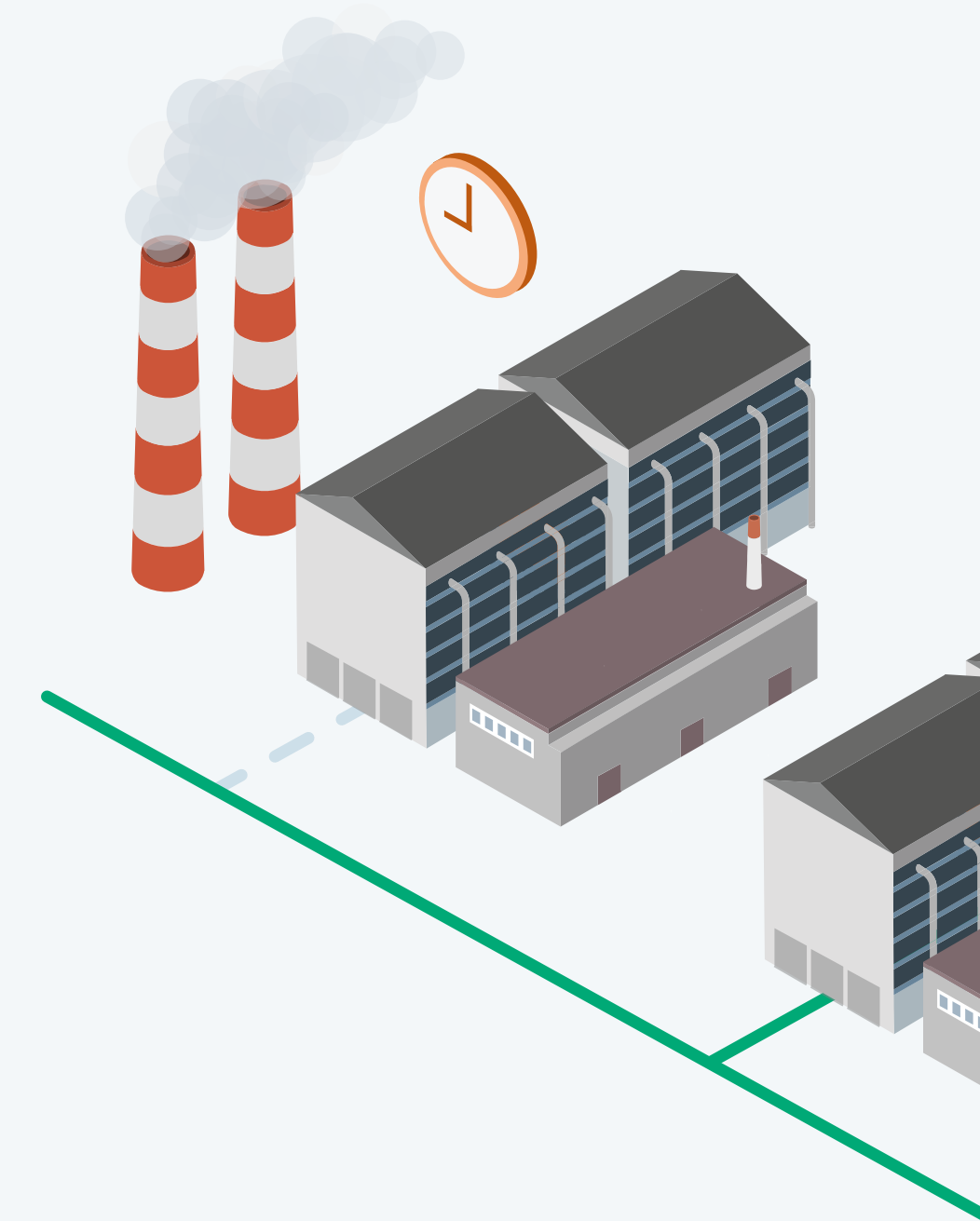
Met de versnelling van de energietransitie neemt de vraag naar transportcapaciteit sterk toe. Tegelijkertijd ontvangen netbeheerders meer aanvragen voor kleinverbruikaansluitingen en -verzwaringen. De toename van het aantal aanvragen zorgt voor extra druk op de uitvoering, waardoor realisatietermijnen voor aansluitingen en verzwaringen kunnen oplopen.

Sneller bouwen en beter benutten

Netbeheerders werken via twee sporen aan het verkorten van de wachtlijsten. Enerzijds wordt het net uitgebreid en verzaamd, wat op de langere termijn zorgt voor structureel meer capaciteit. Anderzijds wordt het bestaande net beter benut, onder meer door bestaande infrastructuur zwaarder te belasten en piekverbruik te verlagen of te verplaatsen naar dalmomenten. Zo kan op kortere termijn extra ruimte ontstaan.

Door het net efficiënter te benutten, kan netuitbreiding gericht plaatsvinden en blijven de netkosten beheersbaar. Daarom pleiten de netbeheerders voor een systeem waarin slim omgaan met energie vanzelfsprekend is.

Meer informatie over de wachtlijsten is te vinden via de [landelijke Capaciteitskaart](#) van Netbeheer Nederland.

Wachtlijsten regionale netbeheerders

Op de wachtlijsten van de regionale netbeheerders staan grootverbruikers die transportvermogen hebben aangevraagd, maar waarvoor op dit moment geen ruimte is op het net. Deze partijen zijn doorgaans aangesloten op het middenspanningsnet. Bij afname gaat het vooral om bedrijven en maatschappelijke instellingen. Bij invoeding gaat het veelal om zonneparken en zonneprojecten op daken van bedrijven en instellingen.

In de eerste helft van 2026 ontwikkelden de wachtlijsten voor afname en invoeding zich verschillend. Bij beide nam de vraag naar transportvermogen toe.

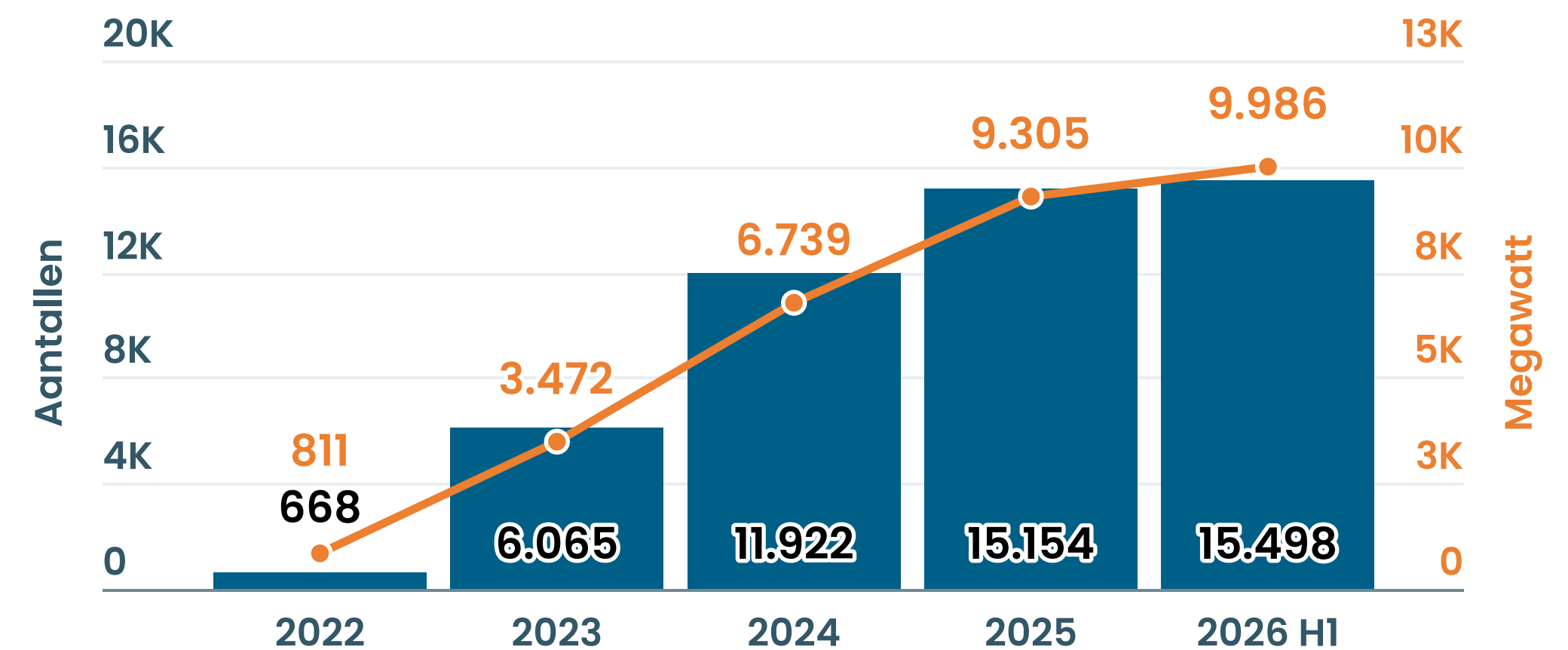
Wachtlijst voor afname: vraag naar vermogen neemt toe

Op de wachtlijst voor afname stonden op 30 juni 2026 15.498 transportverzoeken, tegenover 15.154 eind 2025. Tegelijkertijd steeg het gevraagde transportvermogen van 9.305 naar 9.986 MW.

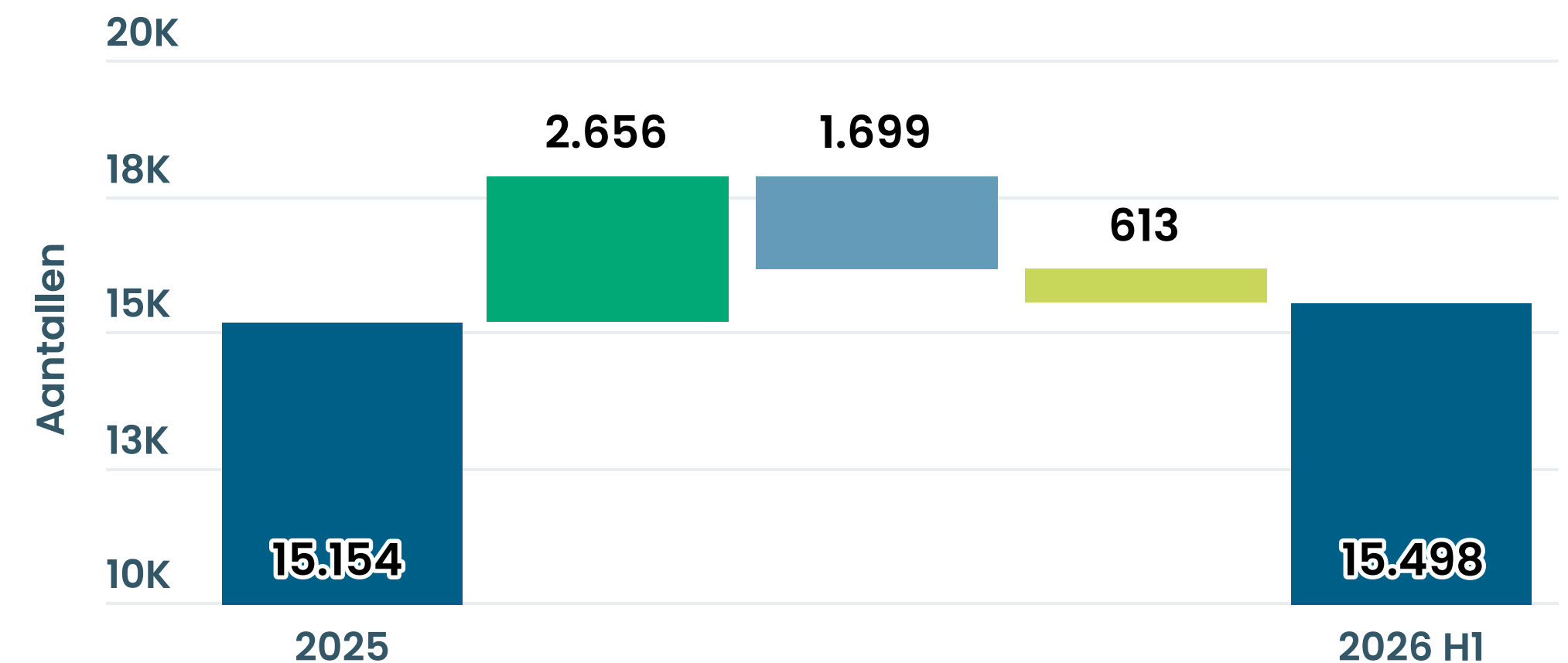
In de eerste helft van 2026 kwamen 2.656 nieuwe transportverzoeken binnen. In dezelfde periode werden 1.699 verzoeken gehonoreerd en stroomden 613 verzoeken om andere redenen uit. Ook flexoplossingen dragen bij aan deze doorstroom. Door klanten op de wachtlijst actief een flexibel aanbod te doen, kunnen netbeheerders een deel van de verzoeken alsnog honoreren.

Sinds 1 juli 2026 krijgen kleinverbruikers ook te maken met de wachtlijst. Die aantallen zijn nu nog niet verwerkt in deze wachtlijstcijfers omdat dit rapport over het eerste halfjaar gaat. Het aantal verzoeken voor afname zal daarom naar verwachting het komende half jaar sterk toenemen.

Wachtlijst – afnamecapaciteit

Doorstroom wachtlijst – afnamecapaciteit

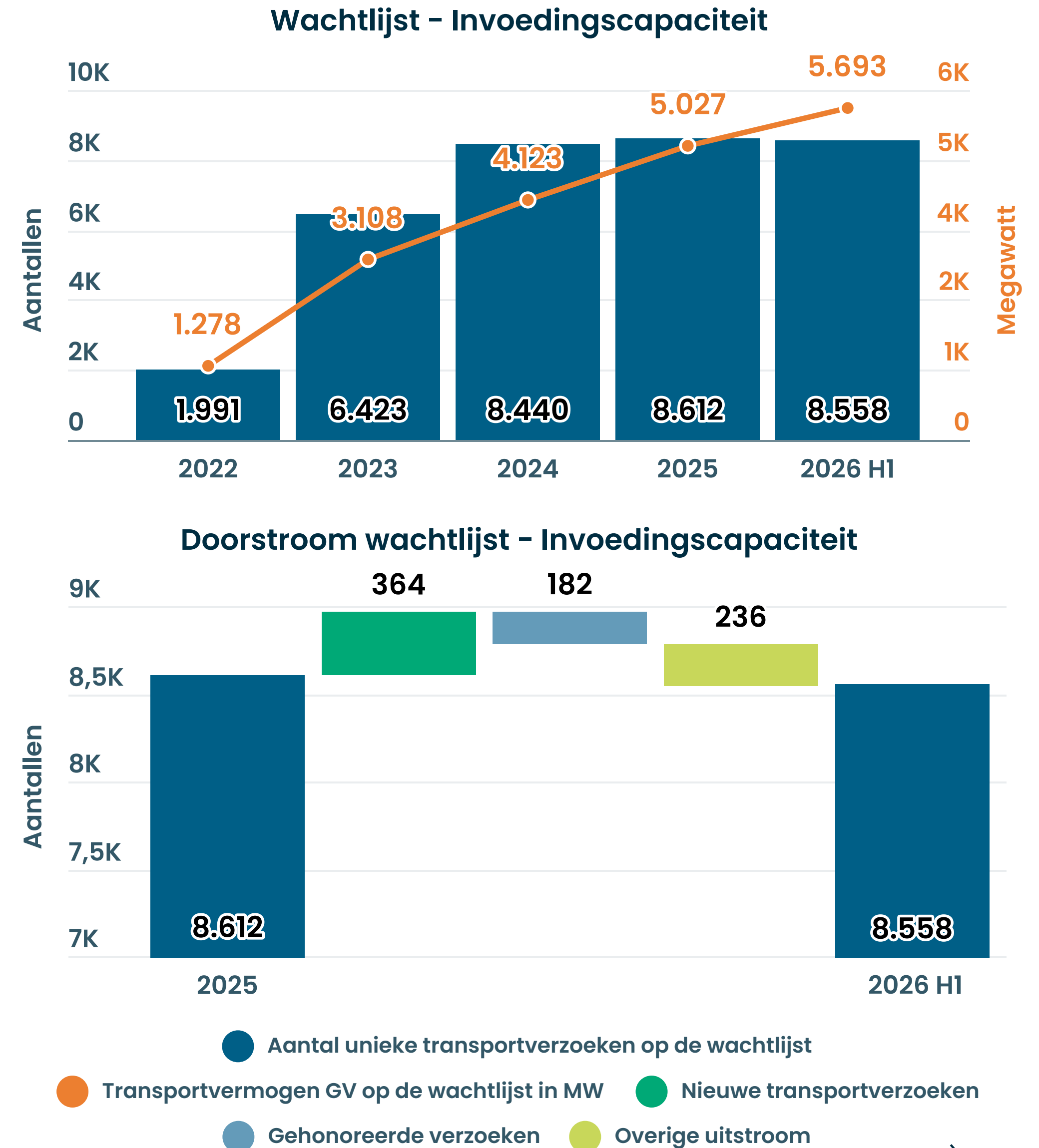
- Aantal unieke transportverzoeken op de wachtlijst
- Transportvermogen GV op de wachtlijst in MW
- Nieuwe transportverzoeken
- Gehonoreerde verzoeken
- Overige uitstroom

Wachtlijst voor invoeding: minder verzoeken, meer gevraagd vermogen

Op de wachtlijst voor invoeding stonden op 30 juni 2026 8.558 transportverzoeken, iets minder dan eind 2025. Tegelijkertijd steeg het gevraagde transportvermogen van 5.027 naar 5.693 MW. Er staan dus iets minder verzoeken op de wachtlijst, terwijl deze samen meer transportvermogen vragen.

Ook deze wachtlijst is in beweging. In de eerste helft van 2026 kwamen 364 nieuwe transportverzoeken binnen. In dezelfde periode werden 182 verzoeken gehonoreerd en stroomden 236 verzoeken om andere redenen, zoals annulering, uit.

Het aantal verzoeken op de wachtlijst alleen geeft daarmee geen volledig beeld van de druk op het elektriciteitsnet. Bij afname groeit het aantal verzoeken en bij invoeding daalt het aantal licht. Bij beide neemt het gevraagde transportvermogen toe.

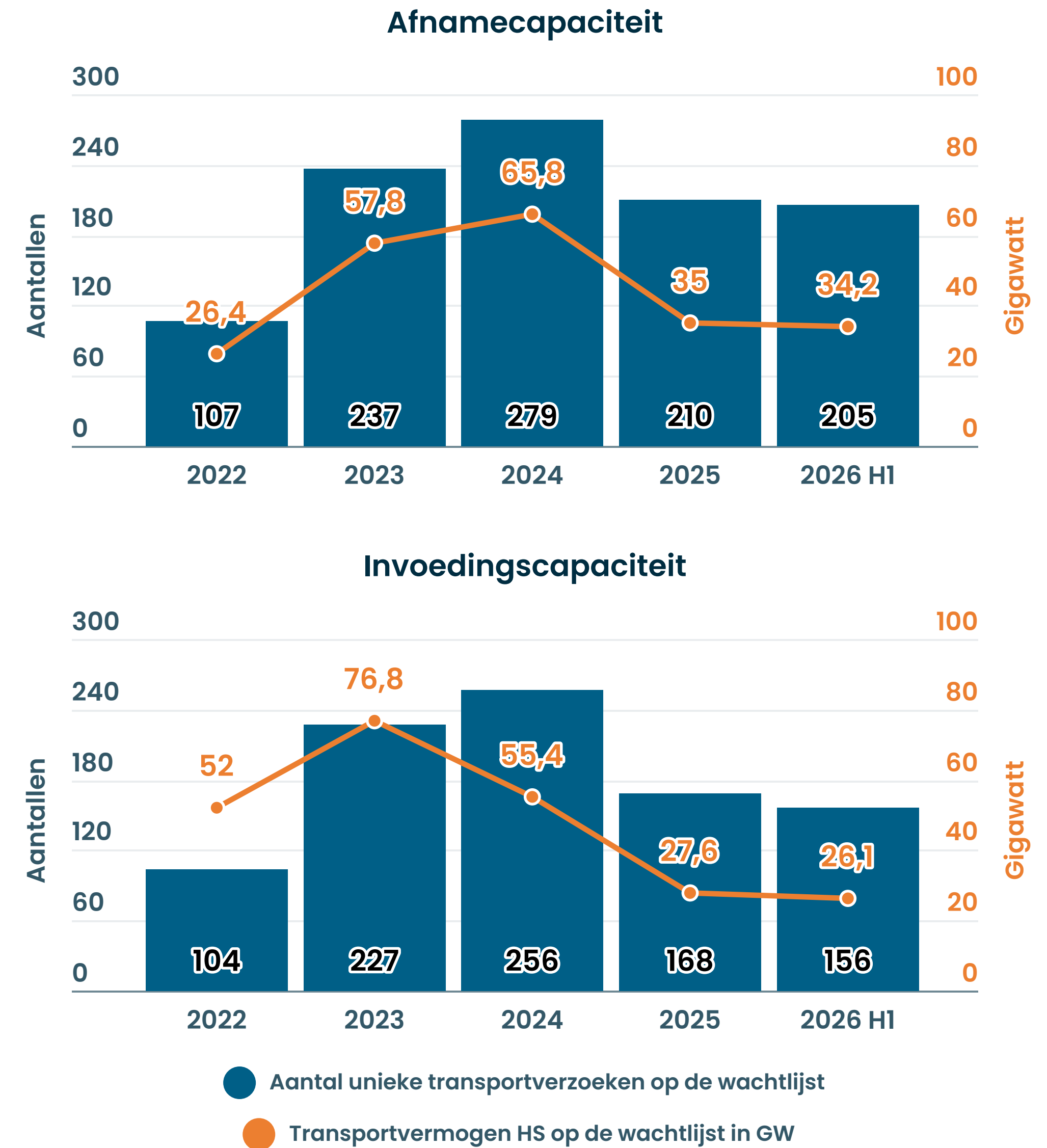
Wachtlijst landelijke netbeheerder

Op de wachtlijst van landelijke netbeheerder TenneT staan vooral industriële grootverbruikers, batterijprojecten en datacenters.

Op 30 juni 2026 staan 205 unieke aanvragen voor afname op de wachtlijst en 156 voor invoeding. Daarmee is de wachtlijst voor afname kleiner dan eind 2025.

Tot en met 2024 groeide de wachtlijst sterk. Sinds vorig jaar neemt het aantal aanvragen op de wachtlijst af. Een belangrijke oorzaak is dat TenneT in 2025 de wachtlijst heeft verkort door verschillende maatregelen te nemen. Zo heeft TenneT de lijst opgeschoond, waardoor alleen aanvragen met een reële economische kans op aansluiting zijn blijven staan. Daarnaast kregen tientallen klanten een contract in de vorm van alternatieve transportrechten aangeboden. De meeste hiervan zijn inmiddels getekend. Door deze maatregelen is ongeveer de helft van de aanvragen die eind 2024 op de wachtlijst stonden in 2025 gehonoreerd of geannuleerd.

Ook in de eerste helft van 2026 zijn een aantal transportverzoeken gehonoreerd. De vraag naar transportvermogen op hoogspanningsniveau blijft echter structureel groot. Onder de nieuwe aanvragen zijn bovendien steeds meer projecten waarvoor maatschappelijke prioriteit wordt aangevraagd.

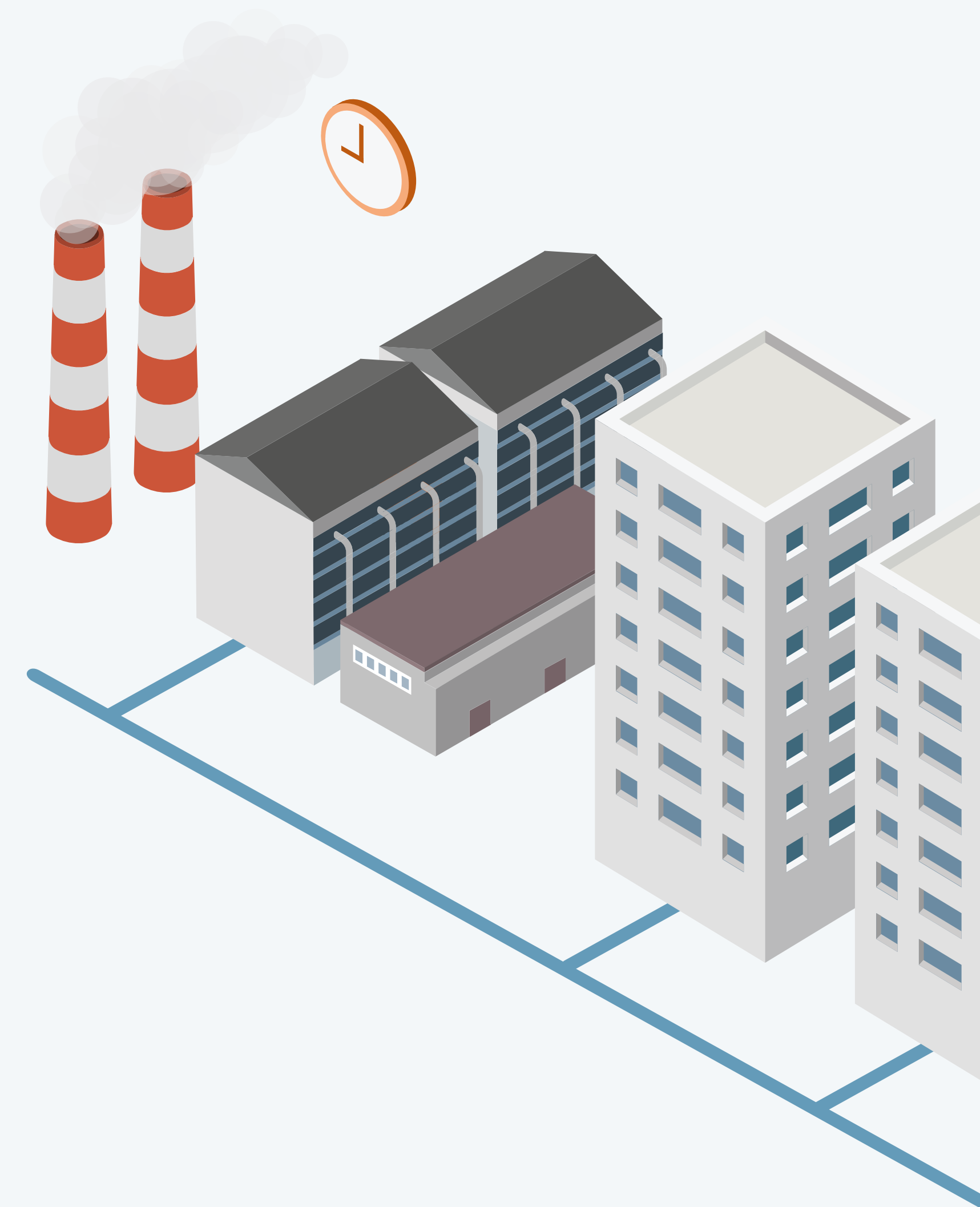
Maatschappelijke prioriteit op de wachtlijst

Het prioriteringskader voor de toekenning van transportcapaciteit (hierna: het prioriteringskader) bepaalt hoe netbeheerders beschikbare transportcapaciteit verdelen in het geval van transportschaarste. Aanvragen voor maatschappelijke functies krijgen daarbij voorrang zodra er transportcapaciteit beschikbaar komt.

Het kader bestaat uit drie categorieën:

1. Congestieverzachters: klanten in deze categorie verminderen netcongestie en creëren daarmee ruimte voor andere klanten.
2. Veiligheid: klanten in deze categorie vervullen een veiligheidsfunctie, zoals noodhulp, politie, defensie, veiligheidsdiensten, justitie, waterbeheer en acute gezondheidszorg.
3. Basisbehoeften: klanten in deze categorie voorzien in basisbehoeften, zoals onderwijs, warmtevoorzieningen, gasnetten en toekomstige woningbouwprojecten.

Sinds 1 juli 2026 staan groot- en kleinverbruikers op één integrale wachtlijst. Alle aanvragen voor transportcapaciteit worden sindsdien volgens de werkwijze van het prioriteringskader behandeld.

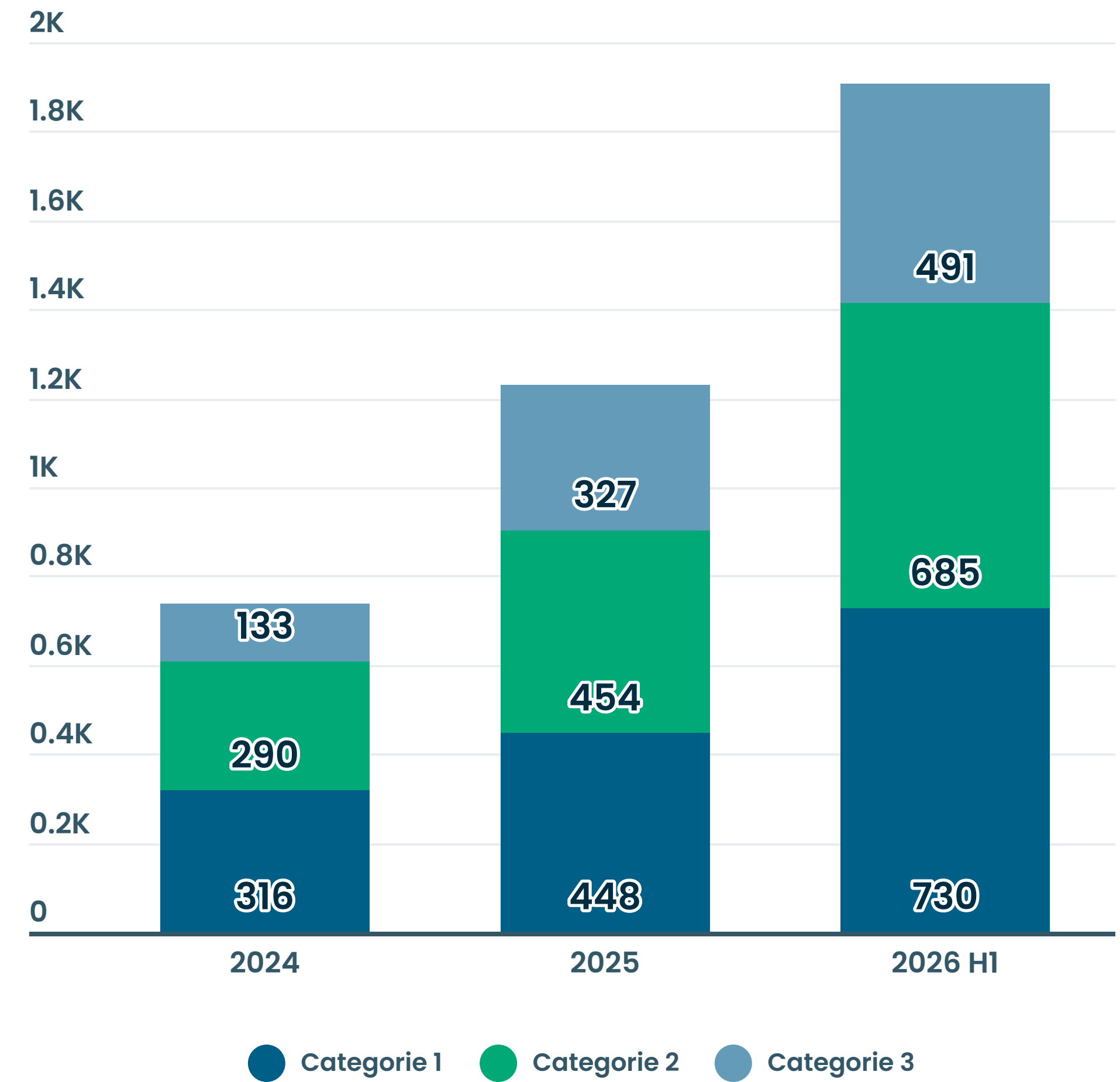
Aanvragen voor prioriteit die op de wachtlijst staan

De figuur toont het aantal aanvragen voor maatschappelijke prioriteit die halverwege 2026 op de wachtlijst staan. In alle categorieën is het aantal aanvragen voor transportcapaciteit toegenomen. Op het hoogspanningsnet gaat het vooral om aanvragen in categorie 1: congestieverzachters. Omdat ook kleinverbruikers aan de wachtlijst worden toegevoegd, verwachten netbeheerders dat het aantal aanvragen met maatschappelijke prioriteit in de tweede helft van 2026 sterk stijgt.

Niet alle partijen die zich aanmelden voldoen aan de voorwaarden voor congestieverzachters. Alleen de aanvragen die daadwerkelijk voor extra ruimte op het net zorgen krijgen prioriteit. Het beoordelen van deze aanvragen en het onderzoeken of inpassing mogelijk is, kost relatief veel tijd en is een complex proces dat invloed heeft op meerdere spanningsniveaus op het net.

De netbeheerders verwachten in de tweede helft van 2026 de eerste contracten te kunnen sluiten met congestieverzachters. Voor een volgende groep aanvragen onderzoeken netbeheerders of het doorrekenen en beoordelen sneller kan. Dat wordt steeds belangrijker, omdat het aantal aanvragen met maatschappelijke prioriteit naar verwachting de komende jaren verder zal toenemen.

Aantal aanvragen met maatschappelijke prioriteit

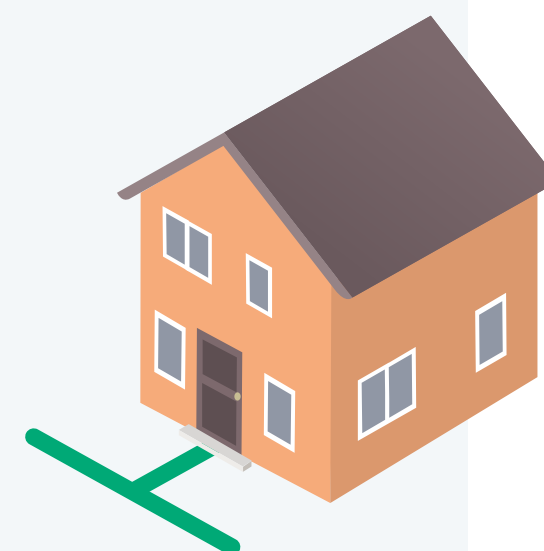
Kleinverbruikaansluitingen

Kleinverbruikaansluitingen (KV-aansluitingen) zijn aansluitingen tot en met 3 x 80 A, bijvoorbeeld voor woningbouw, laadpalen en het mkb. Ook aansluitingen voor openbare verlichting vallen hieronder, maar deze zijn in dit rapport niet meegenomen.

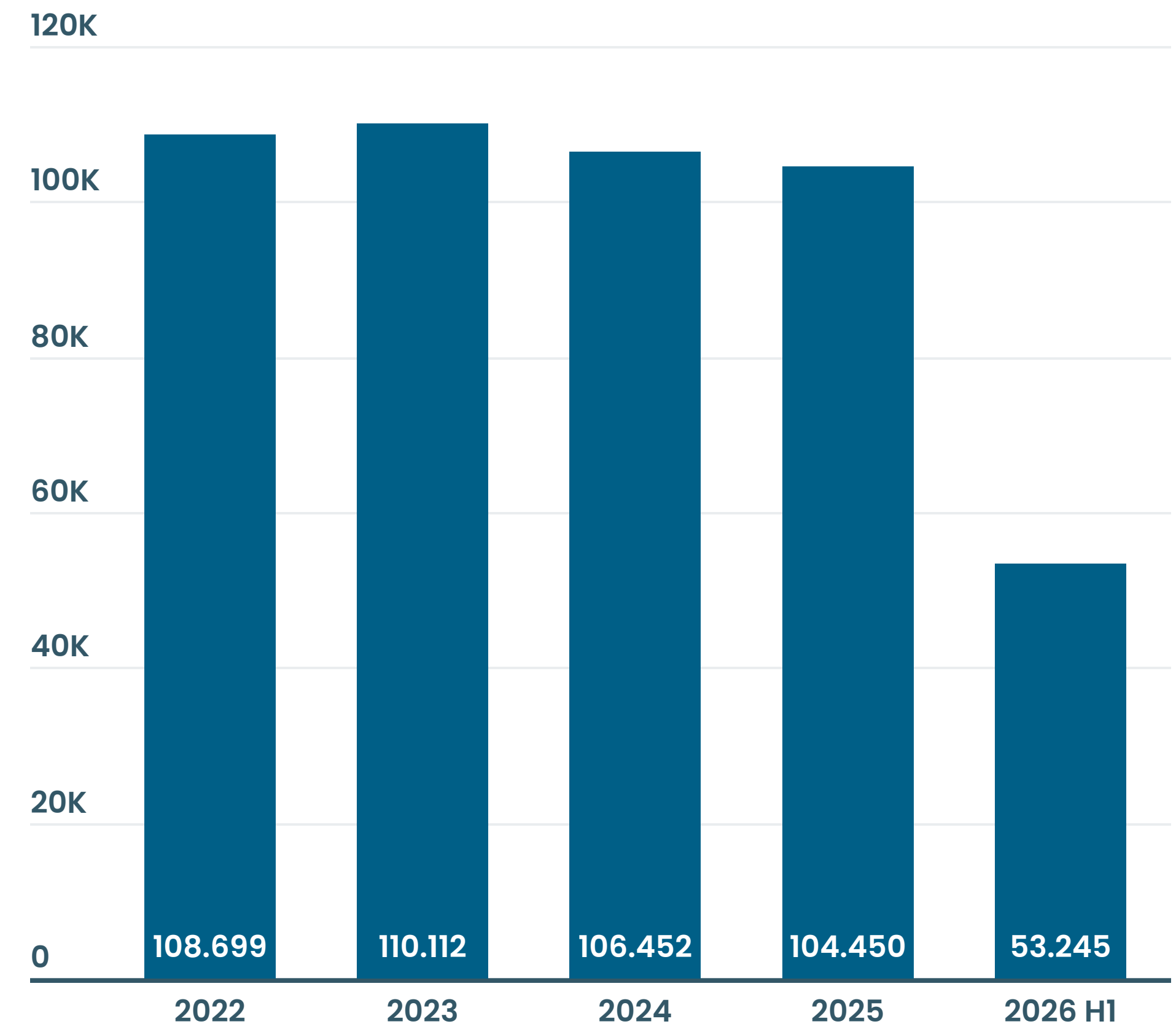
De realisatie van nieuwe KV-aansluitingen is de laatste jaren vrij constant. Aanvragen voor nieuwe woningen vormen een groot aandeel, maar nemen niet toe omdat de bouw van nieuwe woningen de laatste jaren stagneert. In de eerste helft van 2026 realiseerden netbeheerders 53.245 nieuwe aansluitingen.

Gewijzigde KV-aansluitingen zijn aansluitingen die worden verzaamd, verplaatst of op een andere manier gewijzigd. De werkzaamheden aan het wijzigen van KV-aansluitingen vormen een substantieel deel van het werk van netbeheerders. In de eerste helft van 2026 ging het al om 36.479 gewijzigde aansluitingen. Door gestegen gasprijzen is de elektrificatie sinds 2021 toegenomen. Daardoor zijn er meer aanvragen voor een wijziging aan de aansluiting, bijvoorbeeld voor de installatie van zonnepanelen of een warmtepomp.

In aanloop naar 1 juli is het aantal wijzigingsverzoeken van kleinverbruikers sterk toegenomen door de wijziging van het prioriteringskader. Dit zorgt de komende periode voor extra werkzaamheden en langere aansluittermijnen.

Gerealiseerde nieuwe KV-aansluitingen (in aantallen)

Aansluittermijnen kleinverbruik

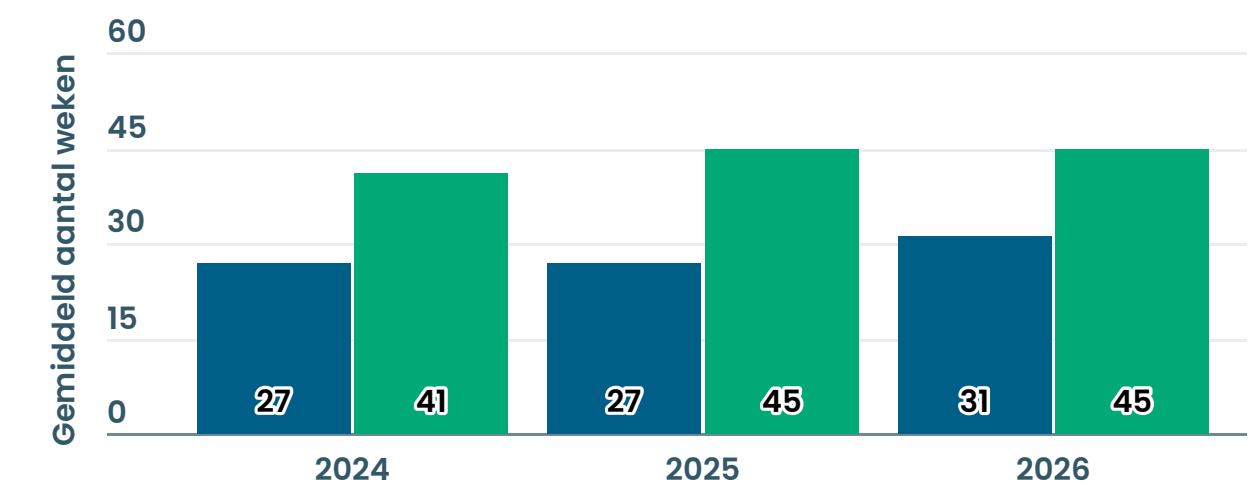
De verwachte aansluittermijn van nieuwe en gewijzigde aansluitingen hangt af van de aard van de werkzaamheden en van de vraag of de aansluiting in congestiegebied ligt. Kan een aansluiting binnen het bestaande net worden gerealiseerd, dan is de doorlooptijd vaak aanzienlijk korter dan de gemiddelde termijn. Is netuitbreiding of graafwerk nodig, dan duurt het realiseren van de aansluiting langer. Dit verschil is goed terug te zien in de aansluittermijnen per categorie. Steeds vaker komt het voor dat voor een nieuwe of gewijzigde aansluiting ook aanpassingen aan het omliggende net nodig zijn. In dat geval nemen de werkzaamheden toe en kan de aansluittermijn voor de klant oplopen.

Bij de uiteindelijke planning spelen bovendien factoren een rol, die niet altijd binnen de invloed van de netbeheerder liggen. Denk aan weersomstandigheden, bodemgesteldheid, de beschikbaarheid van locaties voor stations, het verkrijgen van vergunningen of noodzakelijke voorbereidingen door de klant.

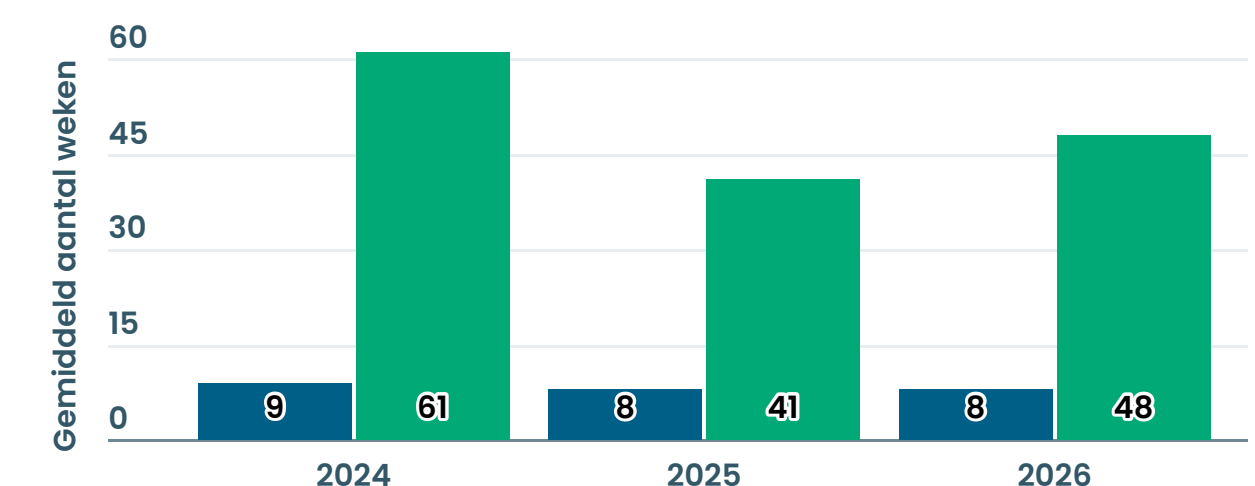
De ACM werkt samen met de netbeheerders en andere stakeholders aan een nieuw codebesluit. Daarbij wordt rekening gehouden met het effect van eventueel noodzakelijke uitbreidingen van het net op aansluittermijnen. Netbeheerders blijven daarnaast continu hun interne processen verbeteren en informeren klanten eerder en vaker over de voortgang van hun aanvraag. Zo willen zij de klantervaring verbeteren.

Door significante verschillen in de aantallen per categorie zijn deze niet zomaar één-op-één met elkaar te vergelijken. Toch geven de verschillende termijnen een goed beeld van de impact van de factoren.

Nieuwe aansluiting of wijziging bestaande aansluiting met graafwerk

Wijziging bestaande aansluiting zonder graafwerk

● Buiten congestiegebied ● Binnen congestiegebied

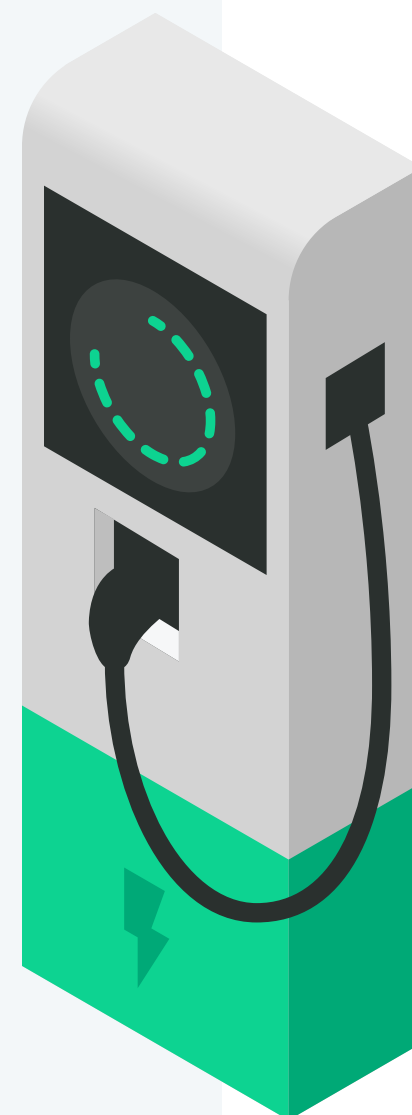
Laadinfrastructuur voor elektrisch vervoer

In de eerste helft van 2026 zijn 5.172 nieuwe elektriciteitsaansluitingen gerealiseerd voor laadpunten in de openbare ruimte. Deze laadpunten zijn 24/7 toegankelijk en beschikken over een eigen netaansluiting.

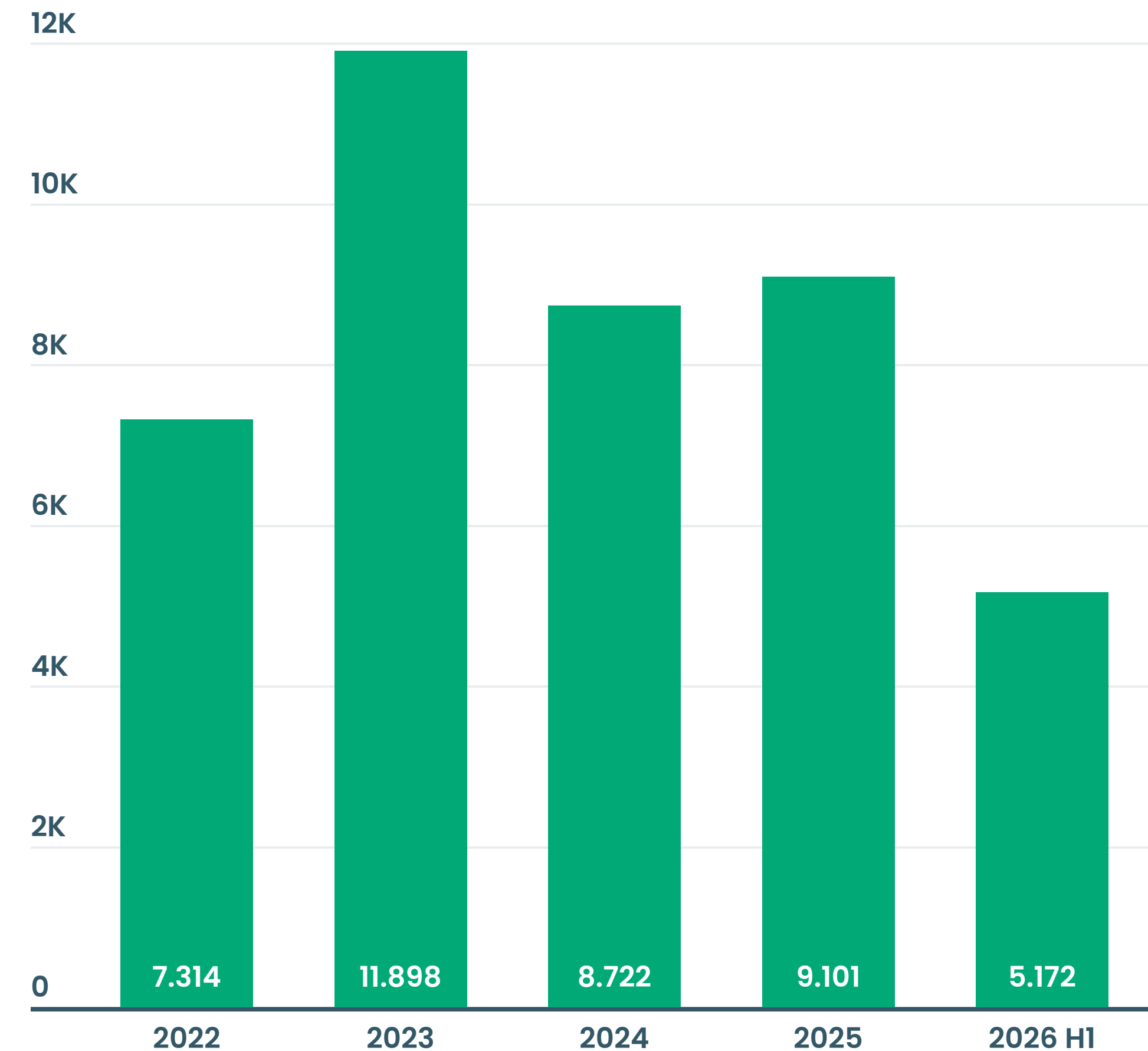
Sinds 2022 neemt het aantal gerealiseerde aansluitingen voor laadinfrastructuur toe, waarbij 2023 een positieve uitschieter was.

De stijgende lijn zet door in de eerste helft van 2026. De verwachting is dat deze ook de komende paar jaar nog doorzet, maar daarna stagneert. Het inwerkingtreden van het prioriteringskader per 1 juli 2026 gaat namelijk naar verwachting impact hebben op de realisatie van laadinfrastructuur. Deze aansluitingen hebben geen prioriteit en nieuwe aanvragen komen daardoor onderaan de wachtlijst terecht. Het effect daarvan zal niet meteen duidelijk zijn, omdat veel aanvragen voor laadinfrastructuur voor 1 juli 2026 zijn gedaan.

Meer informatie over deze marktanalyses is te vinden op de [website van ElaadNL](#).

Gerealiseerde elektriciteitsaansluitingen voor oplaadpunten (in aantallen)

Slim gebruik van het elektriciteitsnet

Beter benutten van het bestaande net

Nederland wil woningen bouwen, de economie versterken, de industrie verduurzamen en minder afhankelijk worden van energie uit het buitenland. Hiervoor is een betrouwbaar, weerbaar en zo betaalbaar mogelijk energiesysteem nodig. Netbeheerders bouwen sneller en sluiten meer flexibele contracten af om de transportcapaciteit beter te benutten. Toch blijft de vraag naar transportvermogen groot en staan veel bedrijven op de wachtlijst. Dit heeft impact op bedrijven, de economie en inwoners. Daarom werken we aan oplossingen die meer handelingsperspectief bieden en bijdragen aan een beter benut energiesysteem.

De oplossingen vragen iets van ons allemaal, want we kunnen netcongestie niet oplossen met alleen meer en sneller bouwen. De oplossingen zitten ook in het beter benutten van de bestaande capaciteit. Juist door nu te kiezen voor slimmer gebruik van het net, houden we de energierekening op de lange termijn beheersbaar.

Samen werken aan slim netgebruik

Overheden, marktpartijen en netbeheerders werken intensief samen aan oplossingen. Er worden contractafspraken gemaakt, energiegebruik wordt beter afgestemd en bij nieuwe ontwikkelingen wordt rekening

gehouden met het elektriciteitsnet. Zo creëren we samen ruimte voor woningbouw, economische ontwikkeling en toegang tot betrouwbare energie, zodat Nederland ook in de toekomst een aantrekkelijk land blijft om te wonen, werken en ondernemen.

Netbeheerders werken met grootverbruikers en marktpartijen samen aan slim netgebruik via drie typen afspraken en oplossingen:

- **Congestiemanagement:** afspraken met klanten om tijdens pieken tijdelijk minder elektriciteit af te nemen of in te voeren.
- **Alternatieve transportrechten:** overeenkomsten waarbij klanten transportcapaciteit gebruiken buiten piekmomenten.
- **Overige flexoplossingen:** zoals energieopslag, cable pooling en het efficiënter benutten van bestaand gecontracteerd transportvermogen.

Samen vormen deze afspraken een belangrijke stap richting slim netgebruik. Op de volgende pagina's wordt per type oplossing voor grootverbruikers de stand van zaken op 30 juni 2026 toegelicht.

Slim netgebruik voor huishoudens

Voor huishoudens ziet slim netgebruik er anders uit dan voor grootverbruikers. Het gaat vooral om flexibel elektriciteitsgebruik met behoud van comfort, zoveel mogelijk ondersteund door automatische sturing. Slimme apparaten kunnen bijvoorbeeld het moment waarop zij stroom gebruiken of opslaan automatisch aanpassen, rekening houdend met de beschikbare ruimte op het net en de energiekosten van de gebruiker.

Netbeheerders werken samen met marktpartijen aan proposities om klanten te helpen bij het netbewust inzetten van apparaten zoals warmtepompen, thuisbatterijen en laadpalen. Zo wordt slim netgebruik een vanzelfsprekend onderdeel van een betrouwbaar, zo betaalbaar mogelijk en toekomstbestendig energiesysteem.

Er is nog geen goed beeld van de mate waarin huishoudens het net op deze manier gebruiken. Daarom zijn hierover in deze Stand van de Uitvoering geen cijfers opgenomen.

Meer informatie over flexibele contracten is te vinden op de website van [Partners in Energie](#).

Congestiemanagement

Wanneer op delen van het elektriciteitsnet overbelasting dreigt, zetten netbeheerders congestiemanagement in. Daarmee voorkomen zij dat kabels en transformatoren overbelast raken en storingen ontstaan. Congestiemanagement is daarmee een instrument om het net veilig en betrouwbaar te houden wanneer uitbreiding (nog) niet mogelijk is.

Netbeheerders maken afspraken met grootverbruikers via congestiemanagementcontracten. Klanten ontvangen hiervoor een vergoeding en spreken af dat zij hun invoeding of afname tijdelijk aanpassen wanneer dat nodig is. In de praktijk kan dat betekenen dat een zonnepark tijdelijk minder teruglevert of dat een bedrijf tijdens piekuren zijn productieproces aanpast. Netbeheerders plaatsen in dat geval een uitvraag op GOPACS, het platform voor congestiemanagement.

Er zijn twee vormen van congestiemanagementcontracten beschikbaar: het capaciteitssturingscontract (CSC) en redispatch.

- **Capaciteitssturingscontracten:** dit contract wordt vooral ingezet bij voorzienbare drukte op het net. Netbeheerder en klant maken vooraf afspraken over het tijdelijk verhogen of verlagen van transportvermogen. Dit contract vervangt het capaciteitsbeperkingscontract (CBC), waar alleen verlaagd kon worden. Alle CBC's tellen in dit rapport mee als CSC.
- **Redispatch:** er wordt een beroep gedaan op de redispatchmarkt wanneer op dezelfde dag bijsturing nodig is door onverwachte veranderingen in opwek of verbruik. Dit vraagt om een directe marktvraag en gelijktijdige bijsturing binnen én buiten het congestiegebied.

Het verschil tussen beide vormen zit daarmee vooral in het moment van inzet en de wijze waarop flexibiliteit wordt georganiseerd.

Meer informatie over congestiemanagement is te vinden op de website van [GOPACS](#).

Capaciteitssturingscontracten

Met een capaciteitssturingscontract (CSC) spreken netbeheerder en klant vooraf af onder welke voorwaarden het transportvermogen tijdelijk kan worden beperkt of verhoogd.

Er zijn twee vormen van CSC, die sinds 2026 ook apart worden weergegeven:

- **CSC op afroep:** de netbeheerder kan vragen het transport tijdelijk aan te passen wanneer dat nodig is.
- **CSC met vaste tijdsvensters:** de sturing geldt altijd binnen afgesproken perioden, bijvoorbeeld tijdens structurele piekuren.

Deze CSC's kunnen worden afgesloten door individuele klanten en door klanten die zich verenigd hebben in een groep. De groep organiseert zelf de onderlinge verdeling en aansturing.

Capaciteitssturingscontract bij invoeding

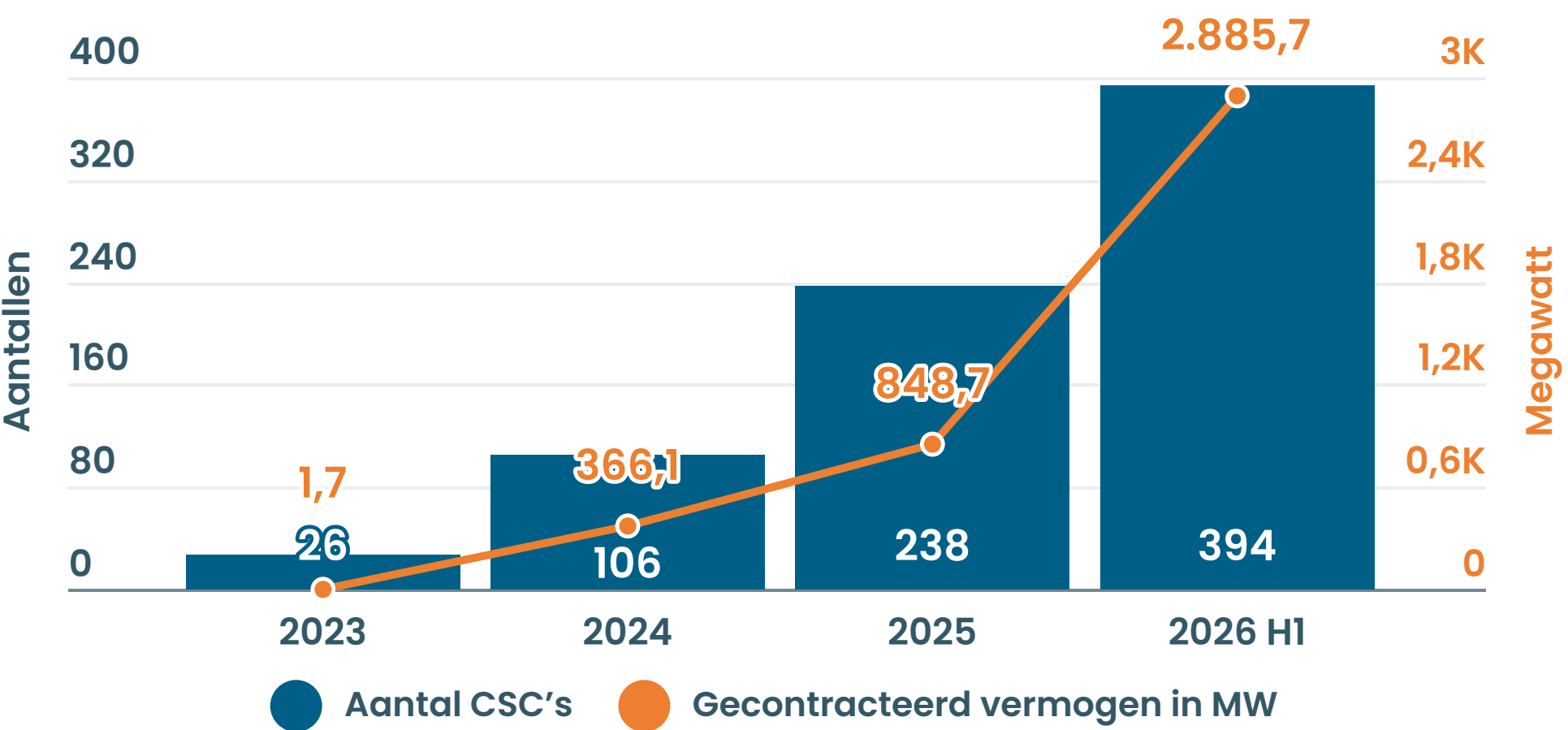
Er zijn op 30 juni 2026 voor invoeding 394 CSC’s actief (2.885,7 MW). 3 van deze contracten werken met een vast tijdvenster. De overige 391 werken op afroep en zijn in de eerste helft van 2026 787 keer ingezet voor sturing. In totaal is er 15.730,8 MWh gestuurd, doordat bedrijven hun invoeding hebben verhoogd of verlaagd.

Het aantal contracten en de inzet ervan zijn in 2026 sterk toegenomen ten opzichte van 2025. De toename van het aantal contracten laat zien dat flexibele contracten een belangrijk instrument zijn om het net beter te benutten. Bovendien blijkt dat bedrijven steeds meer open staan voor het afsluiten van een flexibel contract en dat de markt daarop inspeelt met nieuwe diensten en oplossingen.

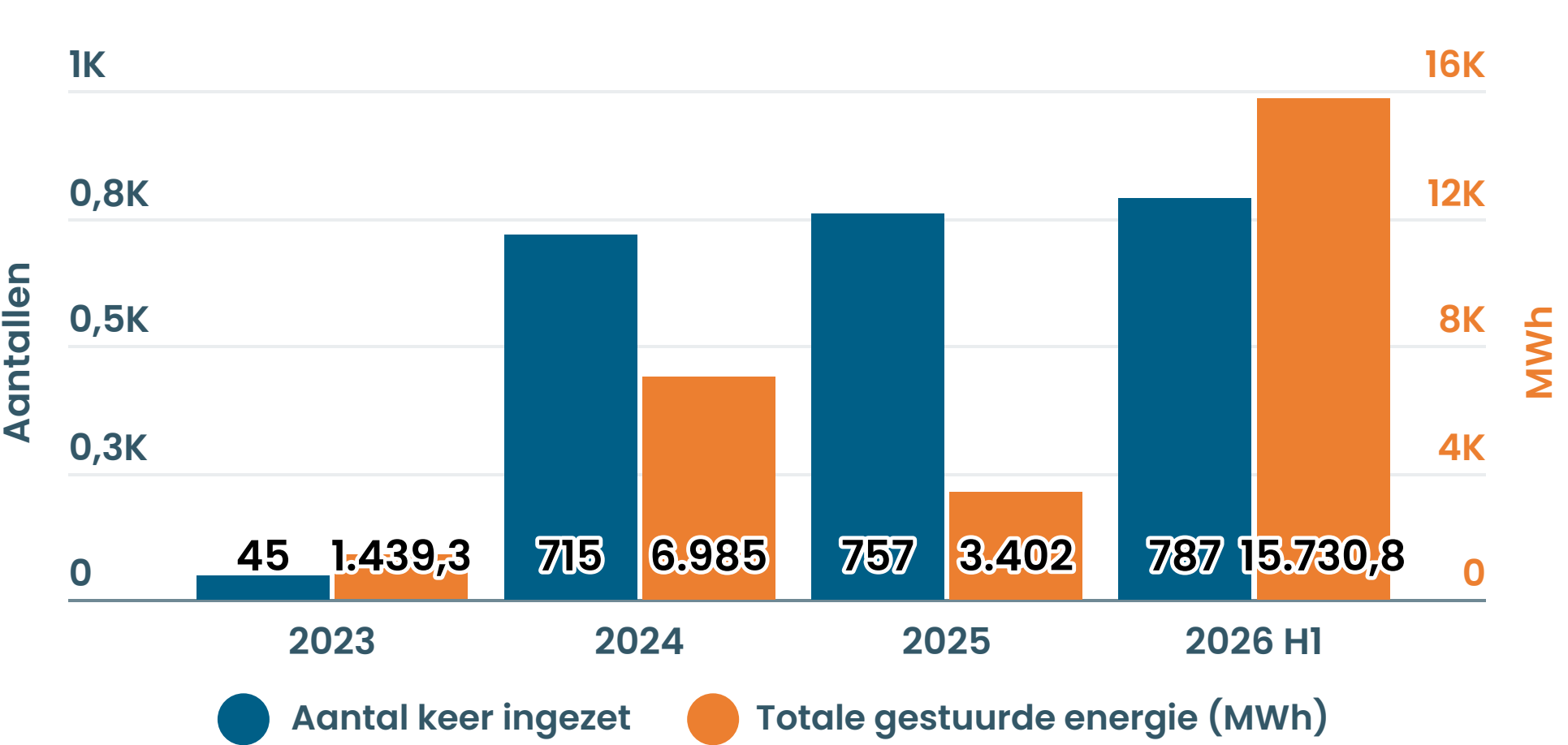
Het afsluiten van een capaciteitssturingscontract met invoeders is doorgaans eenvoudiger dan met afnemers. Een zonne- of windpark kan de invoeding vaak makkelijker tijdelijk aanpassen dan een fabriek de afname. Het verschil in het aantal contracten op afroep en contracten met vaste tijdsvensters kan hierdoor ook verklaard worden. Invoeders zijn vaak zonne- en windparken die door veranderende weersomstandigheden hun transportvermogen beter kunnen aanpassen op basis van afroep dan via een vast tijdsvenster. Invoeders zoals een zonne- of windpark werken namelijk vaak met een contract op afroep, omdat hun invoeding afhankelijk is van onvoorspelbare weersomstandigheden.

** Vanaf 2026 is ook de TenneT-data meegenomen. Zonder deze data is de gemiddelde hoeveelheid gestuurde energie per afroep in de eerste helft van 2026 vergelijkbaar met die in heel 2025.*

Invoeding – Contracten en vermogen

Invoeding – Aantal keer ingezet *

Capaciteitssturingscontracten bij afname

Voor afname zijn er op 30 juni 2026 375 CSC's actief (1.548,9 MW). Daarvan werken 270 op basis van afroep. Deze zijn in de eerste helft van 2026 68 keer ingezet. Daardoor hebben deelnemende bedrijven hun elektriciteitsafname op bepaalde momenten verhoogd of verlaagd. In totaal is hierdoor 5.598,3 MWh gestuurd. Zowel het aantal contracten als de inzet in 2026 zijn sterk toegenomen ten opzichte van 2025. In de eerste helft van 2026 zijn de CSC's voor afname al vaker ingezet dan in heel 2025. Dat laat zien dat er vaker sprake is geweest van dreigende overbelasting.

Het tijdelijk verminderen van het elektriciteitsverbruik kan directe gevolgen hebben voor productieprocessen en de bedrijfsvoering. Daardoor is de mogelijkheid om dergelijke afspraken te maken bij afnemers vaak beperkter. Daarom wordt vaak gekeken naar flexibele mogelijkheden buiten het productieproces.

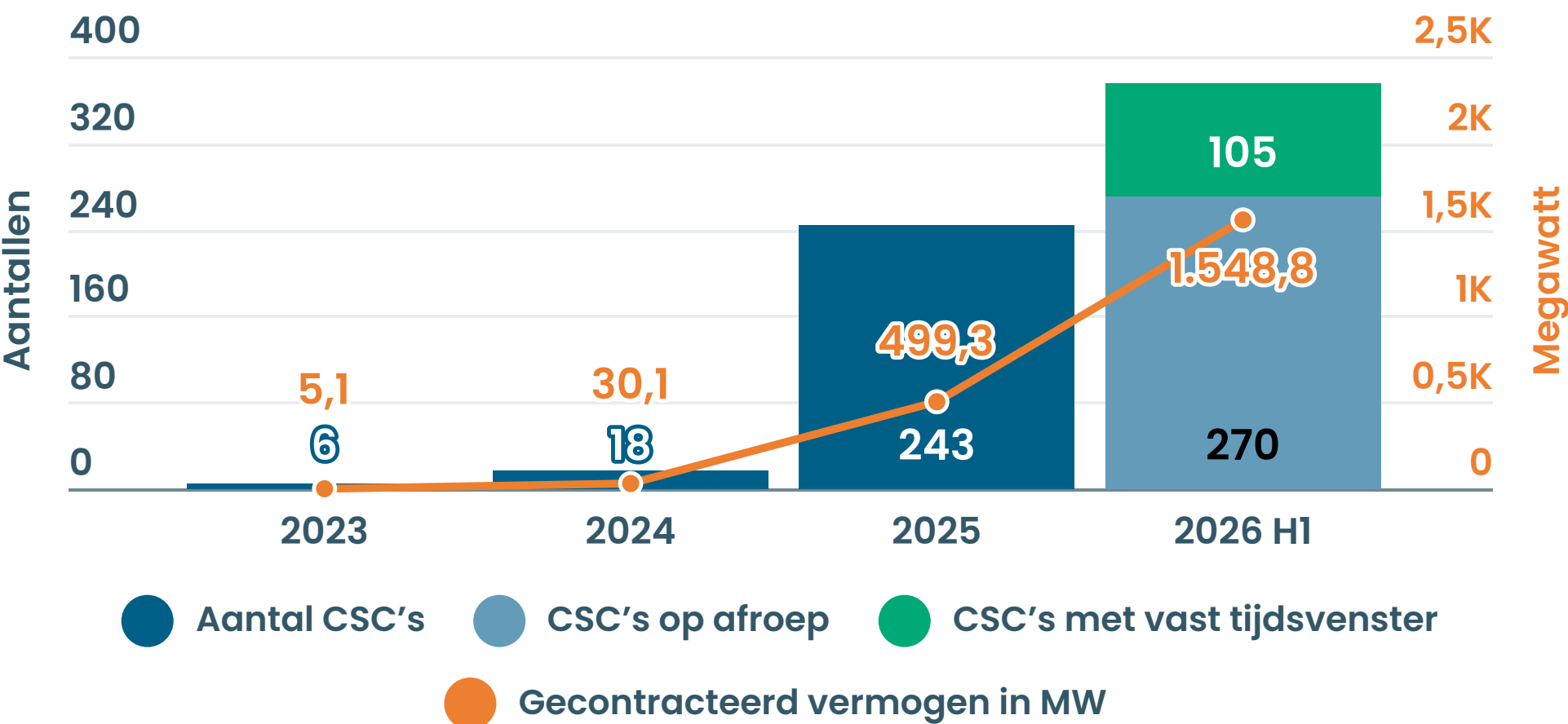
Capaciteitssturingscontracten zijn steeds breder toepasbaar

Het totale aantal afgesloten capaciteitssturingscontracten is de afgelopen periode sterk toegenomen. Een belangrijke reden hiervoor is de standaardisatie van contracten. Waar voorheen vaak maatwerk per overeenkomst nodig was, ligt er nu een gestandaardiseerd contract waarvan de voorwaarden vooraf duidelijk zijn. Daardoor kost het minder tijd om met klanten afspraken te maken en kunnen netbeheerders meer contracten in een kortere tijd afsluiten.

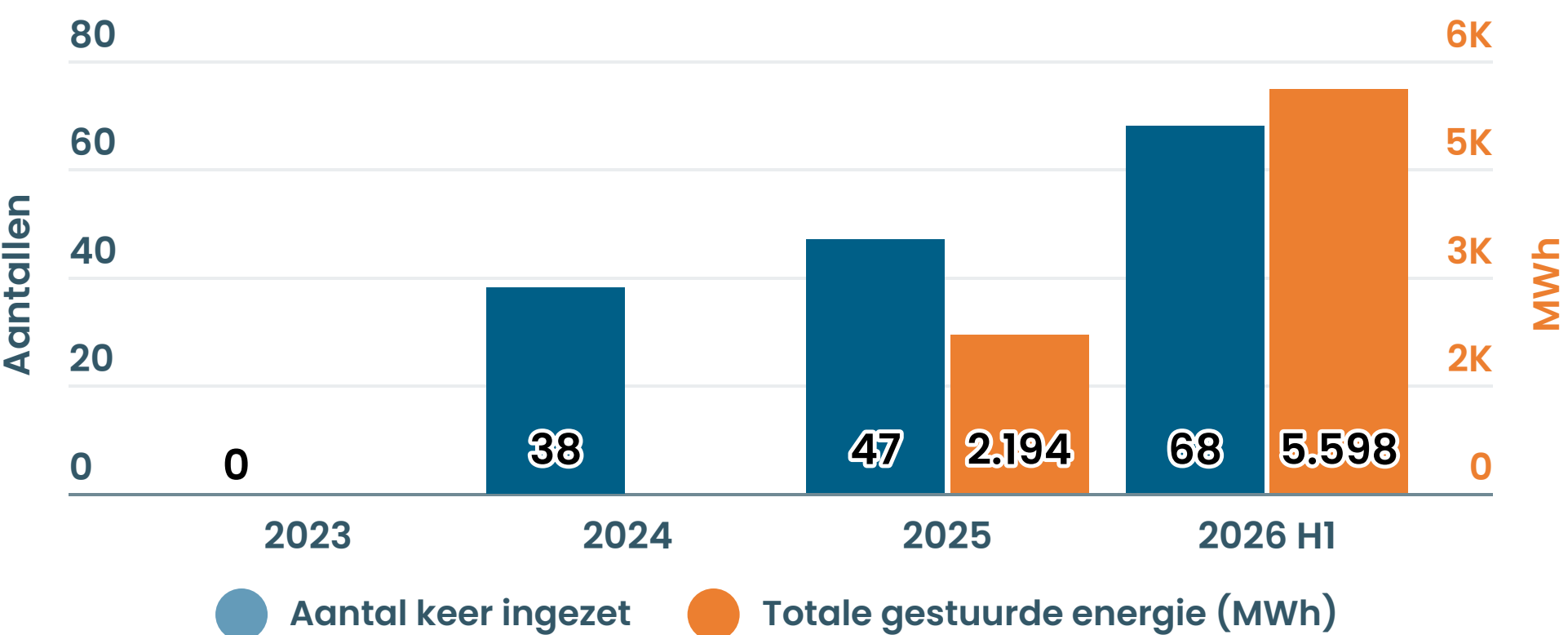
Daarnaast zijn raamovereenkomsten met grotere partijen gesloten, bijvoorbeeld met beheerders van meerdere zonneparken. Dit maakt het mogelijk om voor meerdere aansluitingen tegelijk een CSC af te sluiten onder vergelijkbare voorwaarden.

Netbeheerders hebben ook hun klantbenadering verder opgeschaald en verbeterd. Tegelijkertijd groeit bij bedrijven het bewustzijn dat flexibel gebruik van elektriciteit een onderdeel wordt van hun bedrijfsvoering. Dat maakt het voor steeds meer partijen een werkbare optie om afspraken te maken over flexibel gebruik van transportvermogen.

Afname – Contracten en vermogen

Afname – Aantal keer ingezet *

* Vanaf 2026 is ook de TenneT-data meegenomen. Zonder deze data is de gemiddelde hoeveelheid gestuurde energie per afroep in de eerste helft van 2026 vergelijkbaar met die in heel 2025.

Redispatch

Redispatch wordt ingezet wanneer op korte termijn extra flexibiliteit nodig is om overbelasting op het elektriciteitsnet te voorkomen. Netbeheerders plaatsen in dat geval een uitvraag op GOPACS. Aangesloten bedrijven kunnen een bod uitbrengen om hun invoeding of afname tijdelijk aan te passen tegen vergoeding.

Redispatch kent drie vormen:

- **Vrije bieding:** een klant beslist zelf of zij een bod uitbrengt naar aanleiding van een uitvraag. De netbeheerder beoordeelt vervolgens of het aanbod wordt geaccepteerd en onder welke voorwaarden.
- **Biedplichtcontract:** een klant is verplicht een bod uit te brengen volgens vooraf overeengekomen voorwaarden en prijskaders naar aanleiding van een uitvraag. Deze verplichting kan gelden voor dagelijkse biedingen, specifieke periodes van het jaar of vaste tijdsblokken.
- **Deelnameverplichting:** bij onvoldoende aanbod van flexibel vermogen via een van de twee voorgaande vormen, kan de netbeheerder bedrijven met een gecontracteerd transportvermogen vanaf 1 MW verplichten hun flexibele vermogen via een vrije bieding of biedplichtcontract aan te bieden.

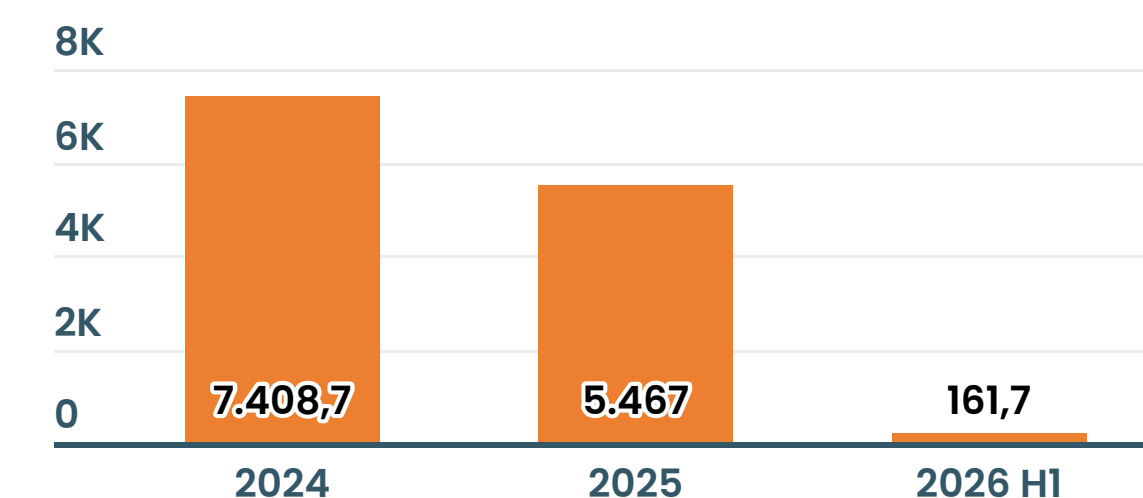
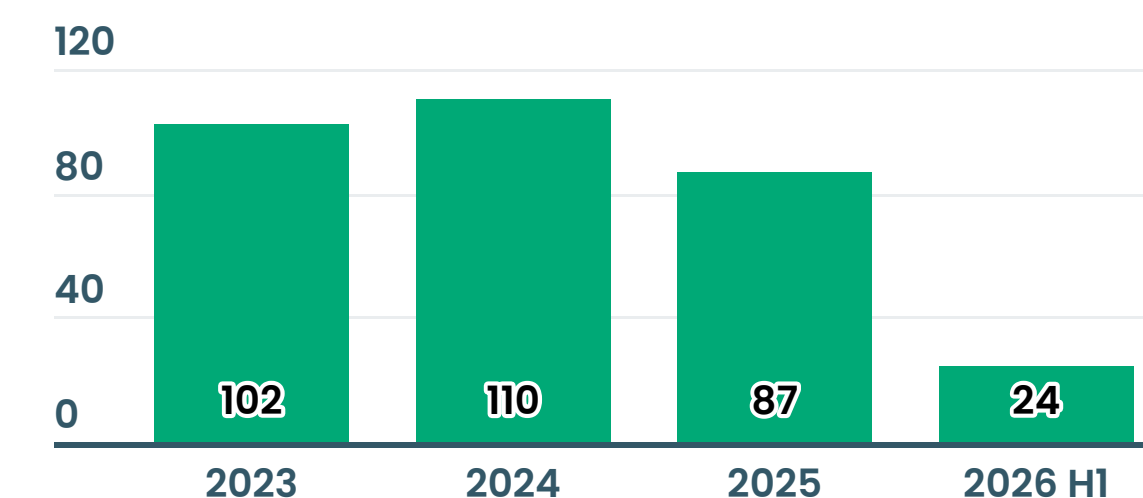
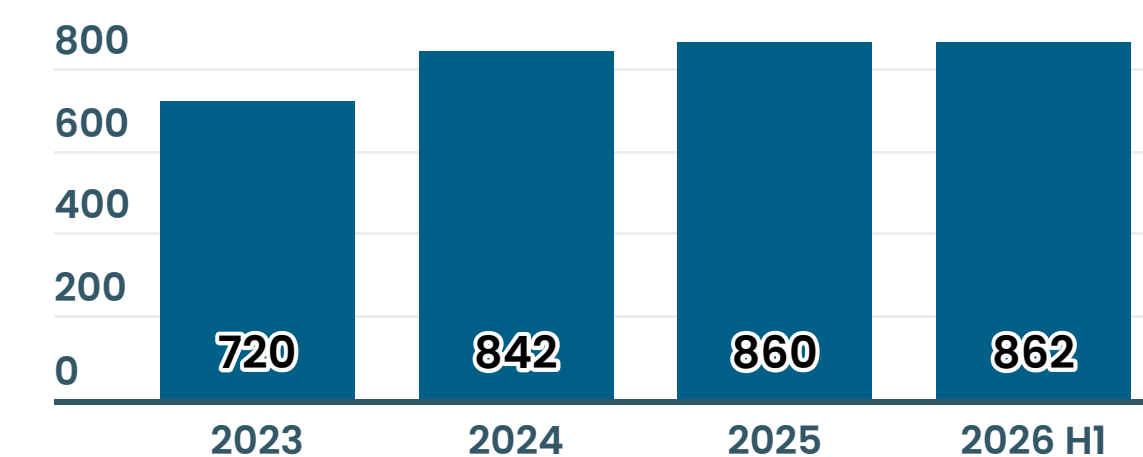
Bij redispatch moeten altijd twee acties gecombineerd worden. Een partij in het gebied waar overbelasting dreigt, past zijn invoeding of afname aan. Tegelijkertijd compenseert een andere partij buiten het gebied dit verschil, zodat vraag en aanbod in balans blijven.

Op 30 juni 2026 zijn er 862 aansluitingen geprekwalificeerd voor redispatch, vrijwel evenveel als eind 2025 (860). In de eerste helft van 2026 is redispatch 24 keer ingezet, tegenover 87 keer in 2025. De daling hangt samen met een verschuiving naar andere instrumenten: CSC's worden vaker ingezet en bij moeilijk voorspelbare pieken wordt vaker noodcurtailment toegepast.

Redispatch toepassen in de praktijk kent nog uitdagingen. Zo is sturing van elektriciteitsgebruik niet altijd mogelijk, is deelname nog beperkt toegankelijk voor onafhankelijke congestiedienstverleners en kan deelname belemmeringen opleveren in andere marktprocessen. Als er onvoldoende biedingen beschikbaar zijn, kan noodcurtailment nodig zijn, waarbij installaties volgens afspraak eenzijdig worden afgeregeld, of zelfs afgeschakeld.

Netbeheerders werken met GOPACS en marktpartijen aan bredere inzet van redispatch, onder meer door meer handelsplatforms en klantgroepen aan te sluiten.

Redispatch

● Aantal aansluitingen
 ● Aantal keer ingezet
 ● Verplaatste energie in MWh*

* Voor 2023 is geen data beschikbaar.

Alternatieve transportrechten

Niet alle capaciteit op het elektriciteitsnet wordt op ieder moment benut. In daluren, bijvoorbeeld 's nachts of in perioden met lagere vraag, is er vaak nog transportruimte beschikbaar. Alternatieve transportrechten maken het mogelijk om deze ruimte beter te benutten.

Met een alternatief transportrecht krijgen klanten geen continu en volledig transportrecht, maar toegang tot capaciteit onder specifieke voorwaarden. Zo wordt het net meer gebruikt op momenten waarop het net structureel minder belast is en wordt het bestaande net dus beter benut. Klanten met een alternatief transportrecht ontvangen een korting op hun nettarieven. Er zijn drie vormen voor alternatieve transportrechten: reststroom, blokstroom en tijdsduurgeboden transportrecht.

Als een klant kan volstaan met een alternatief transportrecht, kan die soms sneller over transportcapaciteit beschikken dan wanneer deze blijft wachten op een vast transportrecht.

Ook bestaande klanten kunnen helpen het net beter te benutten. Zij kunnen hun vaste transportrecht (gedeeltelijk) omzetten naar een alternatief transportrecht als zij hun elektriciteitsgebruik in de tijd kunnen verschuiven. Door bijvoorbeeld een wagenpark of batterij buiten de piekuren te laden, maken zij gebruik van beschikbare capaciteit in daluren en helpen zij piekbelasting te verminderen.

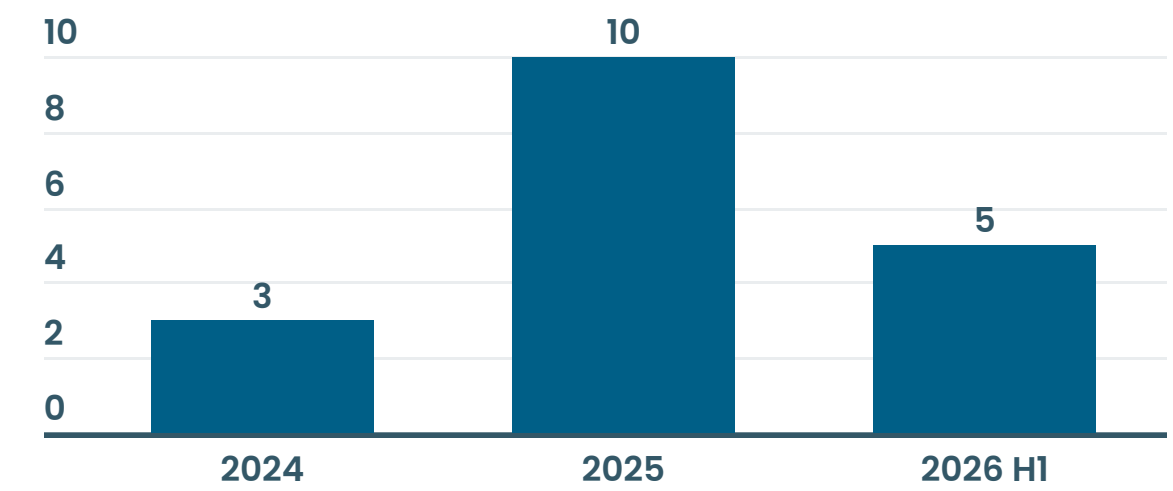
Alternatieve transportrechten zijn in principe in heel Nederland beschikbaar. In de praktijk verschilt de ruimte op het elektriciteitsnet echter per regio. Sommige delen van het net zijn voller dan andere, waardoor er niet overal voldoende dalruimte is om deze alternatieve rechten aan te bieden. Daardoor kan het voorkomen dat een netbeheerder in het ene gebied of voor de ene klant wél een alternatief transportrecht kan toekennen en in een ander gebied of voor een andere klant niet.

In de eerste helft van 2026 is het aantal overeenkomsten met alternatieve transportrechten toegenomen. Daarmee wordt beschikbare transportcapaciteit buiten piekmomenten op meer plekken benut. Reststroom is hierop de uitzondering. Deze vorm is nog beperkt inzetbaar. In 2025 liepen er pilots die inmiddels zijn afgerond, zonder dat daar nieuwe contracten voor in de plaats zijn gekomen.

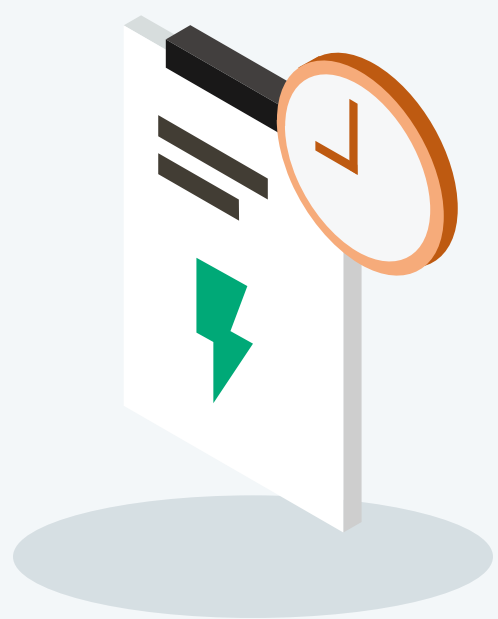

Aantal actieve overeenkomsten

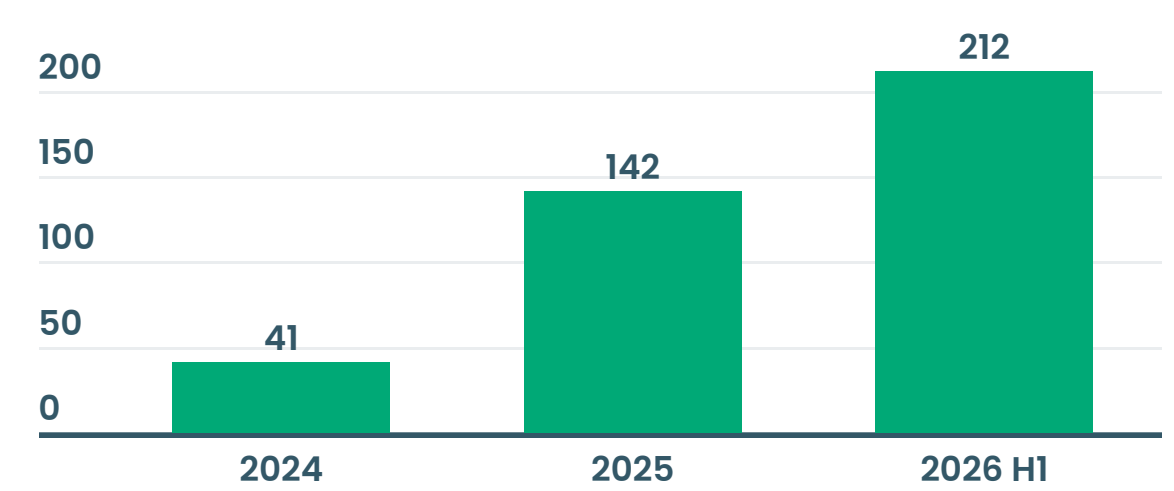

Reststroom
(volledig variabel transportrecht)

Transportrecht in een congestiegebied op momenten dat er voldoende transportcapaciteit beschikbaar is. De netbeheerder laat uiterlijk een dag van tevoren weten of en, zo ja, op welke momenten en hoeveel transportcapaciteit er beschikbaar is. Reststroom is nog beperkt inzetbaar bij de meeste netbeheerders.

Aantal actieve overeenkomsten

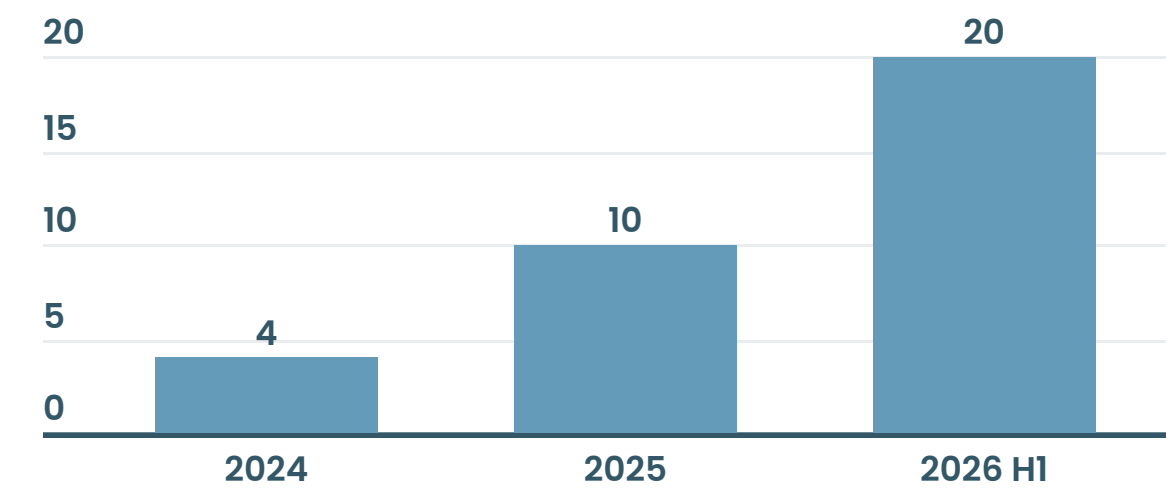

Blokstroom
(tijdsblokgebonden transportrecht)

Transportrecht binnen vooraf vastgelegde tijdsblokken buiten de piekmomenten. Bijvoorbeeld voor het opladen van een wagenpark in de nacht. Deze overeenkomst wordt alleen door de regionale netbeheerders aangeboden.

Aantal actieve overeenkomsten

Tijdsduurgebonden transportrecht
Transportrecht op het hoogspanningsnet voor minimaal 85% van het aantal uren in de overeenkomst. Voor de overige 15% laat de netbeheerder een dag van tevoren weten of en hoeveel transportvermogen beschikbaar is. Deze overeenkomst wordt alleen door TenneT aangeboden.

Technieken die slim netgebruik mogelijk maken

Netbeheerders ondersteunen ook technische oplossingen die slim gebruik van het net mogelijk maken. Deze oplossingen richten zich op het opvangen van pieken en houden vraag en aanbod in balans. Wanneer deze zorgvuldig worden toegepast, kunnen ze onder voorwaarden zelfs ruimte creëren op het net voor het inpassen van nieuwe klanten. Deze technieken worden in de regel met eerdergenoemde contracten en overeenkomsten toegepast.

Denk bij deze technieken aan batterijen, gasgeneratoren, warmtekrachtkoppelingen, e-boilers, warmte-koudeopslag en andere regelbare productiemiddelen die elektriciteit kunnen produceren, opslaan of afnemen.

Mogelijkheden binnen het bestaande gecontracteerde transportvermogen

De vraag naar transportvermogen groeit, terwijl uitbreiding van het net tijd kost. Daarom wordt ook gekeken naar efficiënter gebruik van bestaand gecontracteerd transportvermogen (GTV). Grootverbruikers kunnen binnen hun bestaande GTV ruimte creëren door slimmer te plannen of door samen te werken met andere partijen. Dat kan via oplossingen ‘achter de meter’ en via gezamenlijke aansluitvormen, ondersteund door de netbeheerder.

Slim omgaan met eigen gebruik

Uitbreiden of verduurzamen begint idealiter altijd bij het eigen energieprofiel. Vaak zijn er al mogelijkheden zonder dat er technische oplossingen of investeringen voor nodig zijn. Het verplaatsen van het elektriciteitsgebruik kan er al voor zorgen dat er meer kan worden afgenomen. Ook zijn er in veel gevallen mogelijkheden om elektriciteit te besparen. Zo kunnen bedrijven hun handelingsperspectief vergroten binnen hun huidige transportvermogen.

Cable pooling

Cable pooling maakt het mogelijk dat meerdere partijen één aansluiting delen. Dit is al toegestaan voor zonne- en windparken. Per 1 januari 2026 is deze mogelijkheid uitgebreid naar alle typen gebruikers met een aansluiting vanaf 100 kVA, met maximaal vier partijen per aansluiting.

Groepstransportovereenkomst

De Groepstransportovereenkomst (GTO) is in ontwikkeling. Hiermee kunnen meerdere partijen gezamenlijk één transportrecht voor elektriciteit toegewezen krijgen van de netbeheerder. Binnen dit gedeelde transportvermogen maken de deelnemers onderling afspraken over afname, invoeding en eventuele opslag, zodat pieken en dalen binnen de groep kunnen worden opgevangen. Dit draagt bij aan een doelmatige benutting van beschikbare netcapaciteit.

Gesloten Distributiesysteem

Een Gesloten Distributiesysteem (GDS) beschikt over één aansluitpunt op het openbare net en verdeelt het beschikbare vermogen binnen een eigen intern netwerk. Voor deze aansluiting heeft de eigenaar van het GDS een aansluit- en transportovereenkomst met de regionale of landelijke netbeheerder.

Netdigitalisering en netinzicht

Voor een doelmatige benutting van het elektriciteitsnet is inzicht in netbelasting essentieel. Dat maakt voor netbeheerders zichtbaar waar en wanneer nog transportcapaciteit beschikbaar is. De regionale netbeheerders voorzien daarom stapsgewijs transformatorhuisjes van meetapparatuur die de belasting van het achterliggende laagspanningsnet continu monitort. Zonder deze meetapparatuur is het inzicht in de belasting van een transformatorhuisje minder volledig en actueel.

Het percentage van bemeten transformatorhuisjes neemt toe, maar in beperkte mate. Dat komt doordat dezelfde schaarse technici die deze meters moeten plaatsen ook nodig zijn voor netuitbreidingen, onderhoud en storingen.

Vervanging van ongeschikte meters

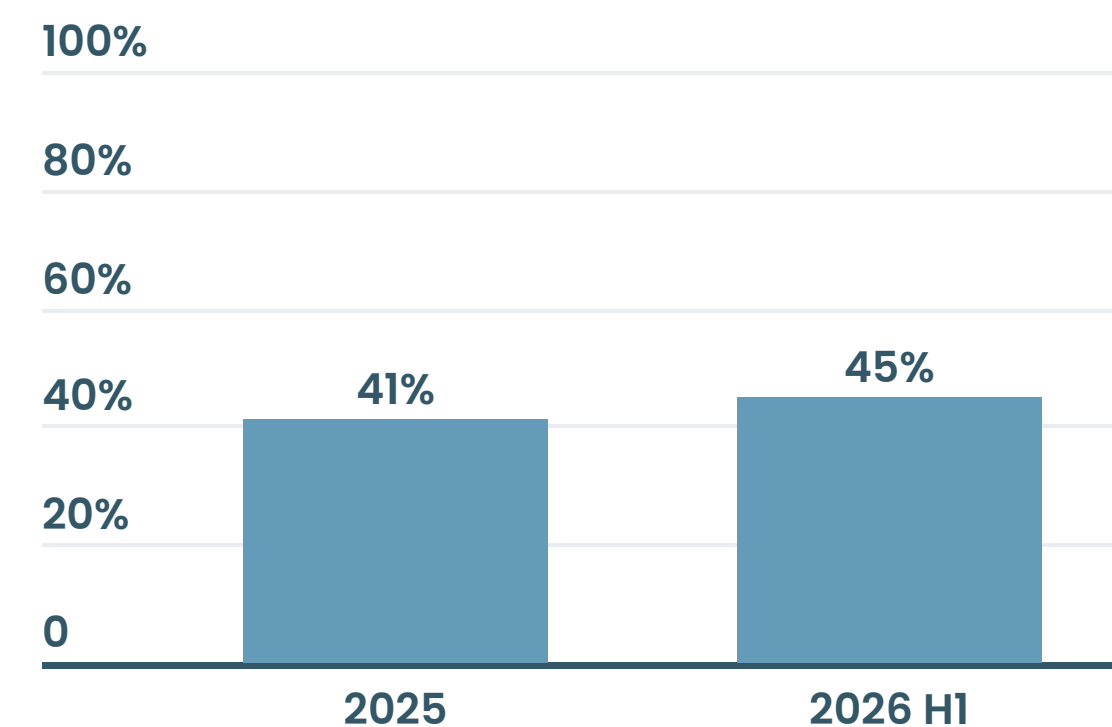
Door de groei van elektrificatie en teruglevering is het gebruik van het elektriciteitsnet minder voorspelbaar geworden. Geschikte meters meten het daadwerkelijke energiegebruik veel scherper, waardoor energieleveranciers het daadwerkelijke energiegebruik beter in rekening kunnen brengen.

Ook helpt de slimme meterdata netbeheerders om het elektriciteitsnet beter in balans te houden. Oude analoge meters zijn daarvoor ongeschikt, omdat zij geen onderscheid kunnen maken tussen invoeding en afname.

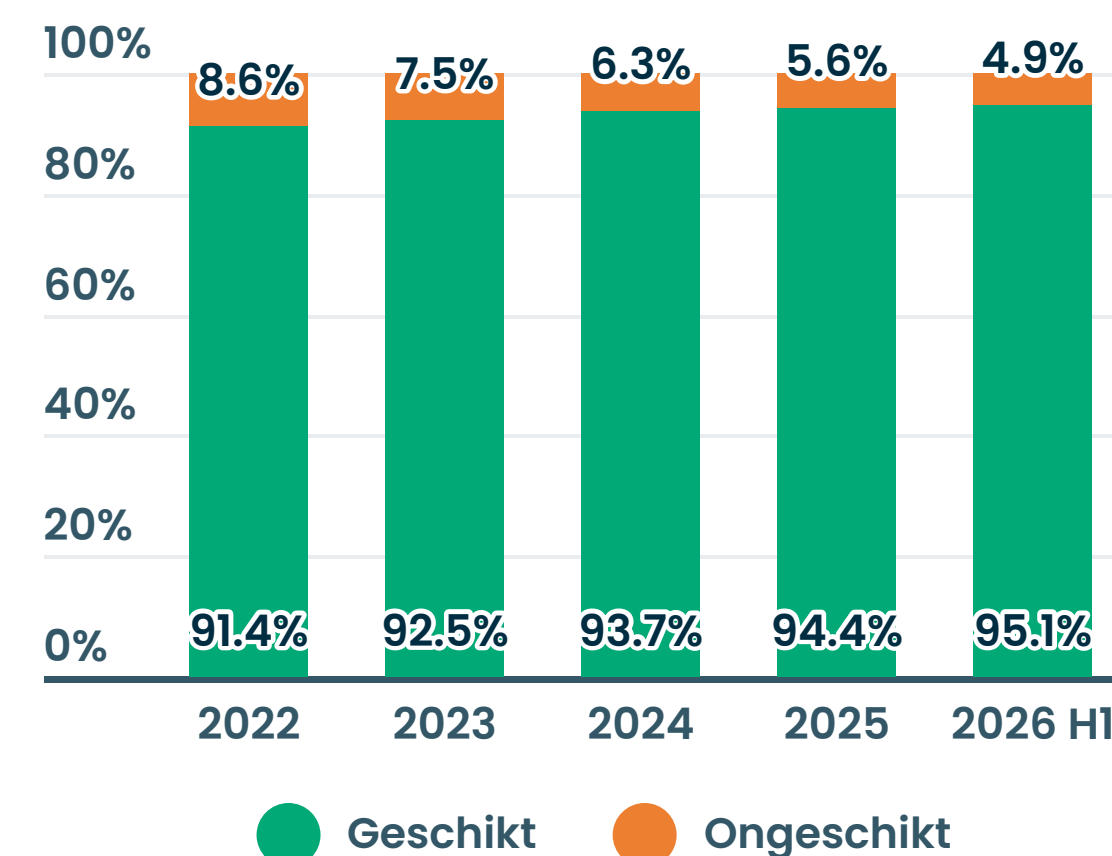
Op 30 juni 2026 is 95,1% van het meterpark geschikt; 4,9% is nog ongeschikt. In de afgelopen vijf jaar hebben netbeheerders honderdduizenden ongeschikte meters vervangen. Tot voor kort gebeurde dit op vrijwillige basis: klanten konden een meterwissel weigeren.

Met de inwerkingtreding van de nieuwe Energiewet is dit veranderd. Klanten zijn verplicht om een meterwissel toe te staan. In 2026 en 2027 benaderen netbeheerders – samen met partners in de sector – alle kleinverbruikers met een ongeschikte meter opnieuw met het verzoek de meter te laten vervangen door een geschikte meter. Een volledig geschikt meterpark vergroot het inzicht in netbelasting en ondersteunt het beter benutten van het net.

Percentage van bemeten transformatorhuisjes

Percentage geschikte meters

Begrippenlijst

Begrippen • Sneller bouwen

Meer informatie? Ga naar begrippen.netbeheernederland.nl

Hoogspanningsniveau	Spanningsniveau van 110 kV of hoger
Middenspanningsniveau	Spanningsniveau hoger dan 1 kV en gewoonlijk kleiner dan 25 kV, dat doorgaans één transformatiestap vereist naar het laagspanningsniveau
Laagspanningsniveau	Spanningsniveau van 1 kV of lager
Netuitbreiding	Toename in lengte, capaciteit of functionaliteit van een energienet
Middenspanningsnet (MS-net)	Energienet voor het transport van elektriciteit op middenspanningsniveau
Middenspanningsstation (MS-stations)	Station voor het transport van elektriciteit op middenspanningsniveau
Middenspannings-aansluitingen (MS-aansluitingen)	Aansluitingen op het middenspanningsnet
Laagspanningsnet (LS-net)	Energienet voor het transport van elektriciteit op laagspanningsniveau
Transformatorhuisje (MS-ruimte)	Station waar middenspanning wordt omgezet naar laagspanning
Laagspannings-aansluitingen (LS-aansluitingen)	Aansluitingen op het laagspanningsnet

Hoogspanningsnet (HS-net)	Energienet voor het transport van elektriciteit op hoogspanningsniveau
Hoogspanningsstation (HS-station)	Station voor het transport van elektriciteit op hoogspanningsniveau
Hoogspannings-aansluitingen (HS-aansluitingen)	Aansluitingen op het hoogspanningsnet
Buurt	Onderdeel van een gemeente, dat op basis van historische dan wel stedenbouwkundige kenmerken homogeen is afgebakend. Homogeen wil zeggen dat één functie dominant is, bijvoorbeeld woonfunctie (woongebied), werkfunctie (industriegebied) of recreatieve functie (natuurgebied). Functies kunnen echter ook gemengd voorkomen.
Technici	Medewerkers met aanwijzing

Begrippen • Aansluitingen en wachtlijsten

Meer informatie? Ga naar begrippen.netbeheernederland.nl

Aansluiting	Recht op het gebruik van één of meer verbindingen tussen een energienet en een onroerende zaak
Kleinverbruikaansluiting (KV-aansluiting)	Aansluiting met een totale maximale capaciteit kleiner dan of gelijk aan 3 x 80 Ampère voor elektriciteit of 40 m3 (n) per uur voor gas, niet zijnde een aansluiting op een gesloten distributiesysteem of een aansluiting van een afnemer zoals bedoeld in artikel 1, tweede of derde lid, van de Elektriciteitswet 1998.
Grootverbruikaansluiting (GV-aansluiting)	Aansluiting met een totale maximale capaciteit groter dan 3 x 80 Ampère voor elektriciteit of 40 m3 (n) per uur voor gas of een aansluiting op een gesloten distributiesysteem of een aansluiting van een afnemer zoals bedoeld in artikel 1, tweede of derde lid, van de Elektriciteitswet 1998
Invoeding	Inbrenging van energie op het energienet bij het opwekken van energie
Afname	Onttrekking van energie aan het energienet bij het verbruik van energie
Aantal unieke verzoeken op de wachtlijst	Aantal unieke transportaanvragen dat nog niet is gehonoreerd (voor zowel invoeding als afname). Met honoreren wordt bedoeld het (volledig) toekennen van een transportverzoek middels het uitbrengen van een transportofferte, zonder beperkingen
(Maatschappelijke) prioriteit	Prioriteit bij de toekenning van transportcapaciteit
Maatschappelijke prioriteit 1	Congestieverzachters: zorgen ervoor dat er extra transportcapaciteit ontstaat

Maatschappelijke prioriteit 2	Veiligheid: noodhulp, politie en defensie, veiligheidsdiensten, justitie en gevangeniswezen, waterbeheer en acute gezondheidszorg
Maatschappelijke prioriteit 3	Basisbehoeften: drinkwatervoorzieningen, onderwijs, warmtevoorzieningen, gasnetten en woningbouw
Gemiddelde gerealiseerde aansluittermijn	Periode tussen de ontvangst van de aansluitovereenkomst door de netbeheerder en de beschikbaarstelling van de daarin overeengekomen fysieke aansluitverbinding(en) aan de contractpartij
Gerealiseerde elektriciteitsaansluitingen voor publieke laadinfrastructuur	In bedrijf gestelde aansluitingen ten behoeve van algemeen toegankelijke laadinstallaties in de openbare ruimte

Begrippen • Slim netgebruik

Meer informatie? Ga naar begrippen.netbeheernederland.nl

Netdigitalisering	Percentage van bemeten transformatorhuisjes , waarbij monitoring aan de LS-zijde plaatsvindt voor het beheren van de netten
Capaciteitsbeperkingscontracten	Afspraak om tijdelijk, geheel of gedeeltelijk af te zien van het gebruik van de gecontracteerde en beschikbaar gestelde transportcapaciteit
Capaciteitssturingscontract	Afspraak om op verzoek van de netbeheerder de energie-uitwisseling op een aansluiting tijdelijk boven of beneden een bepaalde grens te houden, ten behoeve van congestiebeheersing. Capaciteitsbeperkingscontracten vallen ook binnen deze categorie.
Capaciteitssturingscontract op afroep	Een capaciteitssturingscontract dat kan worden ingezet op het moment dat er een piek op het stroomnet wordt verwacht.
Capaciteitssturingscontract met vaste tijdsvensters	Een capaciteitssturingscontract dat op vaste momenten in werking gaat.
Bieding redispatch	Aanbod om op een aansluiting op of af te regelen ten opzichte van een prognose voor die aansluiting
Aansluiting voor biedingen redispatch	Aansluiting die voldoet aan de voorwaarden om mee te mogen doen aan biedingen redispatch
Tijdsduurgebonden transportrechten	Het tijdsduurgebonden transportrecht geeft recht op transport op het hoogspanningsnet voor minimaal 85% van het aantal uren in de overeenkomst. Voor de overige 15% laat de netbeheerder een dag van tevoren weten of en hoeveel transportvermogen beschikbaar is. Dit contract wordt alleen door TenneT aangeboden

Alternatief transportrecht (ATR)	Recht op transport op specifieke momenten. Dit is anders dan het reguliere transportrecht waarmee 24/7 het vermogen getransporteerd mag worden
Reststroom (volledig variabel transportrecht)	Reststroom biedt transportrecht in een congestiegebied zolang het net voldoende vrije ‘restcapaciteit’ heeft, buiten de piekmomenten om. De netbeheerder laat uiterlijk een dag van tevoren weten of er transportcapaciteit beschikbaar is
Blokstroom (tijdsblokgebonden transportrecht)	Blokstroom biedt de mogelijkheid om tijdens vooraf bepaalde tijdsblokken transportrecht te krijgen. Bijvoorbeeld in de nacht. Buiten dit tijdsblok is er geen recht op transportcapaciteit
Noodcurtailment	Het voorkomen van netuitval in onvoorziene situaties waar marktmechanismen geen oplossing meer kunnen bieden
Geschikte meter	Meters die zowel afname als teruglevering van elektriciteit separaat kunnen meten
Ongeschikte meter	Meters die afname en teruglevering van elektriciteit niet separaat kunnen meten

Netbeheer Nederland

In samenwerking met

Meer informatie? Ga naar netbeheernederland.nl